

Oplegvel Collegebesluit

Portefeuille J. Nieuwenburg
Auteur Dhr. A.H. Arends
Telefoon 5113477 E-mail: arendsf@haarlem.nl
STZ/JOS Reg.nr. 2010/426301
Bijlage: 1
Te kopiëren:
B & W-vergadering van 1 maart 2011

Onderwerp

De Jeugd van Schalkwijk

DOEL: Besluiten

Het College voert de toezegging uit, gedaan door de portefeuillehouder Welzijn in de commissievergadering Samenleving van 20 mei 2010 naar aanleiding van het agendapunt over jongerencentrum Prisma.

B&W

1. Het college gaat akkoord met de nota “De jeugd van Schalkwijk” (zie bijlage);
2. Het college gaat akkoord met de actiepunten 2.1 tot en met 2.5;
3. Het besluit is budgettair neutraal;
4. De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit;
5. Het besluit heeft geen financiële consequenties; de actiepunten worden bekostigd uit de vastgestelde budgetten.
6. Het college stuurt dit besluit en de nota “De jeugd van Schalkwijk” naar de raadscommissie Samenleving

Collegebesluit

Onderwerp: De Jeugd van Schalkwijk
Reg. Nummer: STZ/JOS reg.nr. 2010/426301

1. Inleiding

Burgemeester en wethouders hebben een plan van stichting Dock om het destijds gesloten jongeren centrum Prisma te heropenen voorgelegd aan de gemeenteraadscommissie samenleving. Deze commissie heeft in haar vergadering van 20 mei 2010 dit plan besproken. De commissie had er in meerderheid behoefte aan om verder te kijken dan jongeren centrum Prisma. Wethouder van der Hoek heeft vervolgens een analyse toegezegd van “de jeugd van Schalkwijk”. Een taakgroep van ambtenaren van diverse afdelingen (Wijkzaken, SoZaWe, Veiligheid, Stadszaken is vervolgens bij elkaar gekomen. Dit heeft geleid tot de nota “de jeugd van Schalkwijk”, zie bijlage.

Het actieplan jongeren centrum Prisma (2010/388873) is door B&W vastgesteld op 24 november 2010 en op 9 december 2010 besproken in de commissie Samenleving. De commissie ging akkoord. Inmiddels is Prisma gefaseerd opengesteld.

2. Actiepunten

De volgende actiepunten, op het gebied van de domeinen ‘vrije tijd’, ‘school’, ‘leefomgeving en veiligheid’, ‘gezondheid’ en ‘werk’ worden met ingang van het jaar 2011 ingevoerd.

Met ingang van 2011 worden de volgende actiepunten ingevoerd:

2.1. Domein vrije tijd

Naam	Jongerenwerk onmisbare schakel
Beschrijving	Het jongerenwerk, dat op zowel professionele als vrijwillige basis kan worden uitgevoerd, beschouwen als een onmisbare schakel voor zover het niet-vrijblijvende activiteiten organiseert en/of faciliteert. Dit wordt uitgevoerd op basis van op ontwikkeling en participatie gerichte methodiek.
Doel	Jongeren leren in de vrije tijd hun talenten benutten met het oog op een perspectiefrijke toekomst
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Grotere bekendheid met en tussen onze partners
Beschrijving	De gemeente neemt het initiatief om de bekendheid van onze partners binnen het vrije tijdsdomein te vergroten, met name van verenigingen en onderwijsinstellingen met het jongerenwerk (stedelijk en wijkgericht) vice versa.
Doel	Samenwerking jongerenwerkers en andere partners op het gebied van vrije tijd bevorderen
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Samenwerking en afstemming gemeente
Beschrijving	Binnen de ambtelijke structuur van het integraal jeugdbeleid gaan wij meer inzetten op de samenwerking en afstemming binnen de gemeente zelf. Dit geldt in het bijzonder voor de wijkgerichte en de beleidsbepalende onderdelen van de gemeente.
Doel	Beter resultaat halen uit beleidsinspanningen
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Versterken regie
Beschrijving	De gemeente gaat haar regiefunctie versterken met het oog op een betere samenwerking van professionals en vrijwilligers die actief zijn op het gebied van begeleide vrije tijdsbesteding. Speciale aandacht voor de aansluiting voor de leeftijdsgroepen onder de 12 en boven de 18 jaar.
Doel	Meer rendement halen uit de voorzieningen en programma's
Looptijd	2011 - 2014
Budget	Regulier

2.2 Domein school

Naam	Afspraken basis- en voortgezet onderwijs
Beschrijving	Het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs (vo en mbo) in Schalkwijk maken onderlinge afspraken om te zorgen dat hun leerlingen een goede aansluiting hebben voor wat betreft hun schoolcarrière ('warme overdracht' van leerling-gegevens). Ook ontwikkelen de scholen in het kader van passend onderwijs flexibele aansluitingsprogramma's, zodat leerlingen meer kansen krijgen om een diploma te behalen dat bij hun capaciteiten past.
Doel	Goede aansluiting primair en voortgezet onderwijs
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier (middelen OCW, oa passend onderwijs)

Naam	Minimaal niveau aan onderwijsvoorzieningen in Schalkwijk
Beschrijving	De diverse onderwijsvoorzieningen in Schalkwijk, van basisschool tot en met het MBO worden gehandhaafd
Doel	Schalkwijkers behouden hun voorzieningen op gebied van basis- en voortgezet onderwijs
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Beter gebruik van scholings- en begeleidingsmogelijkheden
Beschrijving	De toeleiding naar het diverse scholingsaanbod en de extra begeleiding van jongeren in de wijk versterken door een intensievere samenwerking met en tussen de ketenpartners, waaronder het jongerenwerk. Een totaaloverzicht van leer/werktrajecten en scholingsmogelijkheden is beschikbaar, onder andere via de website van het Jongerenloket.
Doel	Optimaal gebruik maken van de infrastructuur en

	begeleidingsmogelijkheden op gebied van scholing
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Ouders meer betrekken
Beschrijving	Ouders worden door de scholen (uitnodigen voor gesprekken, voorlichtingsbijeenkomsten), gemeente en ketenpartners, nog vaker betrokken bij de scholing van hun kinderen.
Doel	Optimale toekomstkansen voor jongeren
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Meer inzet ten opzichte van doelgroepjongeren in Schalkwijk
Beschrijving	Gemeente en schoolbesturen gaan de maatregelen ter bestrijding voortijdige schooluitval bij vo en mbo nog gericht inzetten op de doelgroepjongeren in Schalkwijk (ook op (mbo)scholen buiten Schalkwijk)
Doel	Minder voortijdig schooluitval
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Spreekuur jongerenloket in Schalkwijk
Beschrijving	Vanuit RMC/Jongerenloket worden in Schalkwijk spreekuren op locatie geboden, vervolgd met trajectbegeleiding. Het aanwezige aanbod van scholingsinstrumenten en van leer/werktrajecten wordt hierbij ingezet.
Doel	Jongerenloket dichterbij doelgroep brengen
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Meer stageplekken/leerwerkbanen in Schalkwijk
Beschrijving	Scholen en gemeente streven in overleg met werkgevers (via het platform Arbeidsmarkt en Onderwijs) naar meer stageplekken/leerwerkbanen voor jongeren op locatie in Schalkwijk.
Doel	Meer mogelijkheden voor jongeren om zich te kwalificeren voor een beroep
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

2.3. Domein leefomgeving en veiligheid

Naam	Samenwerking bij de aanpak (jeugdgroepen)overlast
Beschrijving	De gemeente blijft zich inzetten voor het terugdringen van overlast. In het kader van de aanpak jeugdgroepenoverlast zal er net als in 2010 intensief worden samengewerkt met netwerkpartners zoals politie, jongerenwerk, handhaving en het Jeugd Interventie Team.
Doel	Terugdringen overlast
Looptijd	2011-2014

Budget	Regulier
---------------	----------

Naam	Meer partijen betrekken bij aanpak overlast
Beschrijving	Bij het terugdringen van de overlast worden extra partijen betrokken zoals Halt Kennemerland (om ouders bij de aanpak te betrekken) en het Openbaar Ministerie. Ook worden overlastveroorzakende jongeren individueel in kaart gebracht zodat een traject op maat kan worden ingezet; waar mogelijk een zorgtraject, waar nodig een justitieel traject. Ouders van overlastgevende jongeren worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid, en op de hoogte gesteld van het feit dat hun zoon/dochter deel uitmaakt van een overlastveroorzakende groep. Waar wettelijk mogelijk zal de gemeente ouders van structureel overlastgevende jongeren dwingen hun verantwoordelijkheid te nemen. Wij gaan hierover in overleg met onder andere de wooncoöperaties.
Doel	Terugdringen overlast
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Extra maatregelen bij ernstige overlast
Beschrijving	In gebieden waar ernstige overlast is, worden waar mogelijk extra maatregelen ingezet zoals een avondklok, een gebieds- of samenscholingsverbod. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het Veiligheidshuis.
Doel	Terugdringen overlast
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

2.4. Domein gezondheid

Naam	Bijgesteld gezondheidsbeleid
Beschrijving	Er komt een nieuwe nota gemeentelijk gezondheidsbeleid. Hierin wordt aandacht besteed aan het versterken van preventie om problemen met de gezondheid te voorkomen en de gezondheid te verbeteren. Vooral voor groepen met een hoog risico, zoals jeugdigen met overgewicht, komt extra aandacht. Omdat de aanpak hiervan een zaak van de lange adem is, zoeken we naar structurele maatregelen
Doel	Verbeteren gezondheid
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Meer aandacht voor kindermishandeling en huisdelijk geweld
Beschrijving	Het aantal aandachtsfunctionarissen kindermishandeling en huiselijk geweld wordt uitgebreid bij instellingen die direct betrokken zijn bij ouders en kinderen. Deze functionarissen worden voorbereid op hun taken door middel van deskundigheidsbevordering en training;

Doel	Terugdringen kindermishandeling en huiselijk geweld
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Netwerkbijeenkomsten
Beschrijving	Na vaststelling van het prestatieplan CJG begin 2011 zal de CJG-coördinator in Schalkwijk jaarlijks drie netwerkbijeenkomsten organiseren voor professionals, met als doel elkaar kennen en gekend worden.
Doel	Betere samenwerking
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Centrum voor jeugd en gezin gaat naar de doelgroep toe
Beschrijving	De website www.cjghaarlem.nl kan nog beter worden gebruikt door een digitale sociale kaart op te nemen. Het CJG zal maandelijks vraaggerichte thema-activiteiten rond opvoeden en opgroeien organiseren voor ouders en opvoeders. De doelgroep wordt door het CJG actief benaderd voor deze bijeenkomsten die daarom worden gehouden op scholen, in buurthuizen en bij moedercentra.
Doel	Optimaal gebruik Centrum voor jeugd en gezin
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

2.5. Domein werk

Naam	Meer moeite doen om kwetsbare jongeren te bereiken
Beschrijving	De gemeente gaat meer aandacht besteden aan het vinden en werven van kwetsbare jongeren om hen een aanbod op maat te kunnen doen. Vaak zijn deze jongeren al wel bekend bij andere maatschappelijke partners en instellingen. Daarom vindt een intensievere ketenaanpak aanbeveling, waarin we nadrukkelijk verder gaan kijken dan de eigen discipline.
Doel	Kwetsbare jongeren een gericht scholings- en werkaanbod bieden
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Duurzame aanpak
Beschrijving	De gemeente gaat werken aan een duurzame aanpak. Er moet duidelijk worden in hoeverre onze aanpak duurzaam is. Zo zal niet alleen worden gekeken of een jongere een traject succesvol afsluit, maar ook hoe het hem/haar daarna vergaat, en of er bijvoorbeeld voldoende nazorg is
Doel	Meer duurzame aanpak
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Sluit aanbod wel aan op vraag
Beschrijving	Sociale zaken en Werkgelegenheid gaat onderzoeken of het aanbod

	wel aansluit op de vraag. Lang niet alle jongeren die zich melden bij het Jongerenloket komen in een traject terecht.
Doel	Betere afstemming vraag en aanbod
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Gebruik maken van mogelijkheden bij ondernemers
Beschrijving	Veel werkgevers zijn bereid jongeren een aanbod te doen, zeker als daar een vergoeding voor begeleiding tegenover staat. Hiervoor is een permanente investering nodig, bijvoorbeeld in het onderhouden van een netwerk en werven van nieuwe potentiële werkgevers. Dit wordt opgepakt in de <i>taskforce</i> arbeidsmarkt en het Platform Arbeidsmarkt en Onderwijs.
Doel	Vergroten arbeidskansen jongeren
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

3. Besluitpunten college

1. Het college gaat akkoord met de nota “De jeugd van Schalkwijk” (zie bijlage);
2. Het college gaat akkoord met de actiepunten 2.1 tot en met 2.5;
3. Het besluit is budgettair neutraal;
4. De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit;
5. Het besluit heeft geen financiële consequenties; de actiepunten worden bekostigd uit de vastgestelde budgetten.
6. Het college stuurt dit besluit en de nota “De jeugd van Schalkwijk” naar de raadscommissie Samenleving

4. Beoogd resultaat

Jongeren in Schalkwijk in staat stellen zich goed voor te bereiden op een volwaardige deelname als volwassene in de maatschappij. De actieve deelname van jongeren aan de samenleving wordt gestimuleerd. Jongeren ondersteunen hun kansen te creëren én te pakken. Daarnaast wordt bijgedragen aan de algehele leefbaarheid van het stadsdeel.

5. Argumenten

De voorstellen in de nota De jeugd van Schalkwijk (zie bijlage) gaan in op de domeinen “Vrije tijd”, “School”, “Leefomgeving en veiligheid”, “Gezondheid” en “Werk”. Ze passen geheel in het thans geldende integrale jeugdbeleid. Nieuw is dat er is gekeken naar de jeugd van één stadsdeel, in dit geval Schalkwijk. Het gaat er om dat de diverse beleidsonderdelen nog sterker met elkaar in samenhang worden gebracht opdat de verschillende inspanningen een zo positief mogelijke uitwerking op elkaar krijgen. Er worden geen financiële voorstellen gedaan. Wel wordt gezocht ingezet op een hoger rendement van de huidige inspanningen. In nauwe samenwerking met onze partners in het jeugdbeleid inclusief vertegenwoordigers van de wijk. Met dezelfde middelen en menskracht meer bereiken. Meer ambitie is nodig, omdat ‘de jeugd van Schalkwijk’ op veel onderdelen lager scoort dan de jeugd in overige Haarlemse stadsdelen. Gezien de lagere score van Schalkwijk kan

het wel zijn dat dit stadsdeel meer prioriteit krijgt bij de verdeling van de bestaande middelen op het gebied van jeugdbeleid.

De concept nota is besproken met onze partners op het gebied van jeugdbeleid en met vertegenwoordigers van het stadsdeel.

6. Financiële paragraaf

Het uitvoeren van de actiepunten zal worden bekostigd met reeds vastgestelde budgetten.

7. Kanttekeningen

Niet van toepassing

8. Uitvoering

In de programmagroep Jeugd wordt regelmatig overlegd over de voortgang van de acties en de onderlinge samenhang. In het Bestuurlijk Overleg Jeugd (B.O.J.), waarvan de portefeuillehouder Jeugd voorzitter is, zijn de uitvoerende partijen betrokken.

9. Bijlagen

Nota “de jeugd van Schalkwijk” (ter inzage)

De jeugd van Schalkwijk

- ANALYSE EN ACTIEPUNTEN -

Gemeente Haarlem, februari 2011

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	3
2. Aanleiding onderzoek De jeugd van Schalkwijk	6
Incident of structurele problematiek	6
Feiten op een rij	6
Bijeenkomst De jeugd van Schalkwijk	6
3 Van alle tijden	8
Agressie en geweld	8
Straat- en schoolcultuur sluiten niet aan	8
Jongerenwerk	9
Ontmoeting en verantwoordelijkheid	9
Groepsdynamiek	9
4 Vijf Domeinen	11
4.1 Domein vrije tijd	11
Wat is er aan de hand?	11
Wat doen we er aan?	12
Wat moet er nog gebeuren?	13
4.2 Domein school	14
Wat is er aan de hand?	14
Wat doen we er aan?	14
Wat moet er nog gebeuren?	14
4.3. Domein leefomgeving en veiligheid	15
Wat is er aan de hand?	15
Wat doen we er aan?	16
Wat moet er nog gebeuren?	16
4.4 Domein gezondheid	17
Wat is er aan de hand?	17
Wat doen we er aan?	18
Wat moet er nog gebeuren?	19
4.5 Domein werk	19
Wat is er aan de hand?	19
Wat doen we er aan?	20
Wat moet er nog gebeuren?	21
5. Conclusies	21
6. Bronvermelding	27
6. Bijlagen: Wijkanalyse Haarlem-Schalkwijk	28

1. Samenvatting

a. Verzoek van commissie Samenleving

Op verzoek van de commissie Samenleving heeft wethouder Jack van der Hoek namens het college van B en W toegezegd de staat 'de jeugd in Schalkwijk' op te maken. Aanleiding is de sluiting van jongerencentrum Prisma eind 2009. Leidende vraag is of dit een incident is of dat er meer aan de hand is in Schalkwijk.

b. Vergelijking Schalkwijk met de rest van Nederland

Met de meeste jongeren in onze stad gaat het goed, ook in Schalkwijk. Maar kijken we naar de cijfers dan zien we ook dat Schalkwijk in de totaalscore behoort tot de twintig procent meest kwetsbare wijken van Nederland. Het gaat hier om scores op de volgende indicatoren:

- sociaaleconomisch (kinderen in armoede, huishoudens op laag welstandsniveau, werkloze jongeren per wijk, werklozen per wijk)
- kindermishandeling (gemelde mishandelde kinderen per wijk)
- jeugdcriminaliteit (criminele jongeren per wijk)
- onderwijs/opleiding (achterstandsleerlingen per wijk, huishoudens met laag opleidingsniveau)
- gezondheid en maatschappelijke participatie

De situatie in Schalkwijk is niet ernstig maar vraagt wel om serieuze aandacht.

c. Meekomers en uitvallers

Schalkwijk onderscheidt zich van andere Haarlemse stadsdelen door relatief veel jongeren met ouders die zijn geboren in het buitenland. Een groot aantal is afkomstig uit andere culturen. Zo heeft één op de drie Schalkwijkse jongeren (voor)ouders uit Turkije of Marokko.

In Schalkwijk zijn meer 'hangjongeren' dan gemiddeld. Dit kan leiden tot overlast. Bovendien sluiten de normen en waarden van de school- en werkcultuur niet aan bij die van de hangjongerencultuur. De samenleving kent allerlei mechanismen om jongeren zich te laten aanpassen aan de maatschappij. Als deze mechanismen falen, komt een goed toekomstperspectief voor de betreffende jongere serieus in het geding.

Het doet de realiteit geen recht de aanwezigheid van veel jongeren uit gezinnen met een niet westerse cultuur te verbinden met de hangjongerencultuur. Bij de beleidsvorming van het jeugdbeleid in Schalkwijk kunnen we beter onderscheid maken tussen 'meekomers' en 'uitvallers'.

d. Jongerenwerk waar de reguliere weg naar aanpassing niet voldoende is

In ons jeugdbeleid gaat het er om de jeugd te helpen zijn/haar talenten te ontwikkelen en maatschappelijke uitval zo veel mogelijk te voorkomen. Haken jongeren toch af, dan is ons streven hen terug te leiden naar het perspectiefrijke spoor. Waar de reguliere weg (opvoeding, school, sportvereniging, onderwijs) onvoldoende oplevert, levert het jongerenwerk als begeleide vrijetijdsbesteding zijn meerwaarde; activerend, naar buiten gericht jongerenwerk, dat open staat voor jongeren die hieraan behoefte hebben. Jongerenwerk dat verbinding legt met school, werk/stage, middenstand en buurtbewoners. Jongerenwerk dat erop is gericht jongeren te helpen hun toekomstkansen te vergroten en in staat is een beter leefklimaat voor de buurt te bereiken.

e. Jeugd van Schalkwijk op vijf domeinen

'De jeugd van Schalkwijk' wordt besproken op de volgende vijf domeinen:

1. vrije tijd
2. school
3. leefomgeving en veiligheid
4. gezondheid
5. werk

1. Vrije tijd

De uitdaging is jongeren die behoefte hebben aan begeleide vrijetijdsvoorzieningen daadwerkelijk te bereiken. Dat geldt zeker voor jongeren die te maken hebben met maatschappelijke uitval of waarvan we vermoeden dat ze daar vatbaar voor zijn. Omdat jongerenwerk onafhankelijk is van thuis, school en andere sociale verbanden, is het dé discipline die jongeren kan helpen niet af te dwalen, of terug te keren op een pad dat leidt naar een goede toekomst.

In Schalkwijk is de groep die jongerenwerk nodig heeft relatief groter dan elders in Haarlem. Met het voorhanden zijnde Haarlems subsidiegeld is het momenteel niet mogelijk die Schalkwijkse jongeren te bereiken en te begeleiden. Daarom moeten we al het mogelijk halen uit de huidige middelen en menskracht, zowel bij professionele als bij vrijwilligersorganisaties. Zo zullen de bij jeugd betrokken gemeentelijke beleids- en wijkgerichte afdelingen nog meer gaan samenwerken. Doel daarbij is een optimale verbinding maken tussen het professionele jongerenwerk - in Schalkwijk uitgevoerd door DOCK, SportSupport, Streetcornerwork en Youth for Christ - en activiteiten opgezet of bekostigd door zelforganisaties, bewonersgroepen en woningcorporaties. Het activerende, naar buiten gerichte jongerenwerk staat niet op zichzelf maar gaat, meer dan voorheen, een verbinding aan met onderwijs, werk, buurt(organisaties), woningcorporaties, midden- en kleinbedrijf en (sport)verenigingen.

Jongerenwerk betreft de leeftijdsgroep 12 tot 18 jaar. Omdat problemen en afwijkend gedrag zich al op jongere leeftijd kunnen manifesteren, moet er ook aandacht komen voor de jeugd tot 12 jaar. Ook jongeren ouder dan 18 jaar die onvoldoende voorbereid zijn op zelfstandig functioneren en met onvoldoende kansen op de arbeidsmarkt verdienen extra aandacht.

- Er worden voorstellen gedaan voor effectiever jongerenwerk dat met de huidige middelen meer jongeren kan bereiken.

2. School

In Schalkwijk is het percentage verzuimmeldingen hoger dan gemiddeld in Haarlem. Dat geldt ook voor het voortijdig schoolverlaten zonder diploma, waarbij jongeren geen start- of beroepskwalificatie hebben.

De prestaties van de stad Haarlem op dit gebied liggen rond het landelijk gemiddelde. Daarbij is wel enige verbetering zichtbaar. Zo moeten scholen verzuim en voortijdig schoolverlaten zo vroeg mogelijk melden bij de gemeente zodat gecoördineerde actie kan worden ondernomen, meestal vanuit het jongerenloket (een samenwerkingsverband tussen gemeenten en diverse partners op het gebied van arbeid, onderwijs, jeugdhulpverlening).

- Er worden voorstellen gedaan om spijbelen en voortijdige schooluitval te beperken.

3. Veiligheid en leefomgeving

Schalkwijk scoort hoger dan het landelijk gemiddelde op het gebied van jeugdcriminaliteit. De gemeente Haarlem zal in het kader van de aanpak jeugdgroepenoverlast in 2011 intensief blijven samenwerken met

netwerkpartners als politie, jongerenwerk en het Jeugd Interventie Team. Bovendien worden in 2011 extra partijen bij de aanpak betrokken, zoals Halt Kennemerland (betrekken ouders) en het Openbaar Ministerie.

Ook worden overlastveroorzakende jongeren individueel geïnventariseerd zodat een traject op maat kan worden ingezet. Daarbij kan het gaan om een zorgtraject of een justitieel traject.

Ouders van overlastgevende jongeren worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en geïnformeerd over het feit dat hun kind deel uitmaakt van een overlastgevende groep. Ook komen er extra mogelijkheden om ouders aan te spreken als zij hun verantwoordelijkheid niet nemen.

In geval van ernstige overlast gaan wij met de partners in het veiligheidshuis, waar mogelijk, extra maatregelen inzetten zoals avondklok, gebieds- of samenscholingsverbod. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het Veiligheidshuis Kennemerland (samenwerkingsverband van verschillende veiligheidspartners, gericht op het terugdringen van overlast en criminaliteit).

- Overlastgevende jongeren worden individueel geïnventariseerd zodat een traject op maat kan worden ingezet.

4. Gezondheid

In Schalkwijk komen relatief meer jongeren uit een gezin met een laag welstandsniveau dan in de rest van Haarlem. Schalkwijkse jongeren beoordelen hun eigen gezondheid als matig tot slecht en scoren lager dan gemiddeld op psychische gezondheid. Jongeren uit Schalkwijk zijn zelf iets vaker mishandeld, doen iets vaker mee aan het pesten van anderen, staan negatief ten opzichte van homoseksualiteit en hun voedingspatroon is minder gezond. Dat ondanks het feit dat ze minder roken, minder softdrugs gebruiken en veel minder alcohol drinken.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin Schalkwijk aan de Athenestraat 31 biedt opvoeding- en gezinsondersteuning, brengt professionals op dit gebied samen, zowel fysiek als op www.cjghaarlem.nl.

- In de nieuwe gemeentelijke nota gezondheidsbeleid worden voorstellen gedaan om de preventie van gezondheidsproblemen te versterken.

5. Werk

Schalkwijk scoort op het gebied van jeugdwerkloosheid lager dan het stedelijk en landelijk gemiddelde. Er worden extra stageplaatsen en participatiebanen gecreëerd. Voor iedere jongere is er hulp en begeleiding vanuit het jongerenloket en op het gebied van sociale zaken en werkgelegenheid. Een deel van de doelgroep meldt zich hier reeds voor een baan, stage of leer/werkplek. We gaan bekijken waarom sommige jongeren zich niet melden, en hoe we hen kunnen bereiken. Om te komen tot een goede ketenaanpak is samenwerking met maatschappelijke partners essentieel. Daarom gaan we bijvoorbeeld meer aandacht besteden aan ons netwerk van (potentiële) werkgevers.

- Extra stageplaatsen en participatiebanen worden gecreëerd.

2. Aanleiding onderzoek De jeugd van Schalkwijk

Incidenten in jongeren centrum Prisma zijn de directe aanleiding om dieper onderzoek te doen naar de leefsituatie van de jeugd van Schalkwijk. Tot twee keer toe heeft een kleine groep (oud-)gebruikers van Prisma het interieur vernield. Reden was het 'niet verlengen van het tijdelijk contract' van een door deze groep gewenste jongerenwerker. Daarom is Prisma eind 2009 gesloten. In december 2010 is besloten om Prisma gefaseerd open te stellen.

Incident of structurele problematiek

De centrale vraag is: Is de sluiting van Prisma een incident of is er meer aan de hand, en noopt deze gebeurtenis tot meer, andere of betere aandacht voor jeugd in Schalkwijk?. Deze vraag is gesteld aan alle instanties op het gebied van sport, onderwijs, veiligheid, hulpverlening, vrije tijdsvoorziening die zijn betrokkenen bij 'de jeugd van Schalkwijk'. Aangezien de gemeente verantwoordelijk is voor het jeugd beleid, voert zij hierbij de regie.

Middels gesprekken met betrokken instanties hebben we gekeken of er sprake is van jongerenproblematiek in Schalkwijk en hoe het gaat met de jeugd daar. We hebben betrokkenen gevraagd elkaar vertellen *waarom ze wat doen, wat beter kan* en *waarover* we bij wijze van nieuwe start, afspraken kunnen maken. Doel is dat we er samen voor gaan zorgen dat Schalkwijk de jeugd genoeg te bieden heeft. In deze notitie zetten wij onze gedachten uiteen en doen we een voorstellen.

Feiten op een rij

Ook met de meeste jongeren in Schalkwijk gaat het goed. En met die jongeren waar het niet zo goed mee gaat, komt het uiteindelijk meestal ook goed, dankzij hun eigen inzet, dankzij ouders, opvoeders, vrienden, omgeving, leerkrachten, sportvereniging, jeugd - en jongerenwerk en soms hulpverleners.

Wij hebben de feiten op een rij gezet, mede aan de hand van een aantal onderzoeken. Daarnaast is op basis daarvan een integrale analyse gemaakt van de jeugd in het stadsdeel Schalkwijk, dat daarin ook is vergeleken met stadsdelen in andere steden (analyse Verweij – Jonker, zie bijlage 2). Hieruit blijkt dat de situatie van de jeugd in Schalkwijk niet ernstig is, maar wel enigszins zorgelijk en om aandacht vraagt. Zo hoort Schalkwijk bij de twintig procent meest kwetsbare wijken van Nederland. Dat betekent dat meer jongeren dan gemiddeld deel uitmaken van een gezin met een laag welstandsniveau. Ook scoort Schalkwijk hoger dan gemiddeld op voortijdig schoolverlaten, werkloosheid, psychische gezondheid, jeugdcriminaliteit en overgewicht. Op verschillende plekken in de wijk is regelmatig sprake van overlast. Deze feiten zijn ingewikkeld en mogen niet worden gebagatelliseerd. Maar, hoe gaan we ermee om?

In Schalkwijk is het percentage bewoners dat is geboren - of waarvan de ouders zijn geboren - in een niet-westers land ruim twee keer zo hoog als in de rest van Haarlem. In de Boerhaavewijk komt de helft van de bevolking niet uit Nederland en daarvan tachtig procent uit niet-westerse landen. Dat geldt zelfs voor 55% van de jongeren, waarvan bijna negentig procent niet-westers is. Bijna één op de drie 12 tot 19-jarigen uit Schalkwijk heeft (voor)ouders uit Turkije of Marokko.

Bijeenkomst 28 september 2010

Jongerenorganisaties en wijkbewoners/vertegenwoordigers namen 28 september 2010 deel aan een gesprek over De jeugd van Schalkwijk . De resultaten daarvan zijn verwerkt in deze nota.

Wij hebben de instellingen uitgenodigd omdat we niet de pretentie hebben precies te weten hoe het moet. Bovendien hebben we elkaar nodig om te zorgen dat Schalkwijkse jongeren goede toekomstmogelijkheden krijgen en hun jeugd prettig kunnen doorbrengen.

In deel 2 van deze nota laten we onze gedachten gaan over de mogelijkheden om 'grondverf' aan te brengen. In deel 3 stellen we vijf domeinen aan de orde die voor ons en voor de jeugd in Schalkwijk belangrijk zijn (1. vrije tijd, 2. school, 3. leefomgeving, 4. gezondheid, 5. werk). We bekijken de situatie en wat er per domein beter/anders kan? In deel 4 zetten we uiteen hoe we verder willen.

3. Van alle tijden

Jongerenproblematiek is van alle tijden; incidenten ook. Jong zijn is niet altijd makkelijk. Zeker niet voor de leeftijdsgroep waarop het jongerenwerk in Haarlem zich richt. Daar komt bij dat de huidige tijd, een lastige, onzekere en onduidelijke tijd is. Daarin moeten jongeren hun plek in de samenleving zien te vinden.

Agressie en geweld

Agressie en opstandigheid zijn soms nodig om de eigen leefwereld te ontdekken, om grenzen te leren kennen en het eigen territorium af te bakenen. Zorgwekkend is het als mensen in hun buurt of straat, op school of speelplek te maken krijgen met overlast, agressie en geweld; met jongeren die schoppen, slaan, stelen, pesten, schreeuwen en schelden. Soms weet de omgeving zich dan geen raad meer. En ook mensen die professioneel met jongeren werken, kunnen hun handen vol hebben aan agressie.

Uit onderzoek blijkt dat vijf tot tien procent van de jongeren agressief is, jongens vaker dan meisjes. Agressief gedrag is een van de lastigste problemen van deze tijd; voor leerkrachten, ouders, opvoeders en de omgeving. Jongeren lijden eronder, de sfeer wordt erdoor verziekt. Vaak moeten vervelende maatregelen worden genomen. Agressie leidt tot ergernis en irritatie bij ouders en leerkrachten, en in de leefomgeving. Het kan leiden tot 'opvoedingsvermoedheid' en gevoelens van afkeer.

In Schalkwijk bestaat een hangjongerencultuur. Zo zijn in het winkelcentrum regelmatig groepen jongeren te vinden die winkeliers en publiek tot last zijn. Bewoners ervaren de groepsvorming als bedreigend en onveilig. Jongerenwerkers, *streetcornerwork* en politie geven aan dat de situatie steeds grimmiger wordt. Ze maken zich vooral zorgen over een groep 8 tot 15-jarigen van Marokkaanse afkomst. Deze jongeren zullen over een paar jaar een groot probleem vormen, ernstiger dan dat we nu hebben met de huidige 18+ groep. De 8 tot 15-jarigen veroorzaken nu vooral overlast in en rond het winkelcentrum. Ze zijn brutaal en moeilijk aanspreekbaar en te corrigeren.

De 18+ groep is een probleem apart en heeft bovendien veel invloed op het negatieve gedrag van de jongere groep. Naar schatting zijn er in Schalkwijk zo'n twintig tot veertig overlastgevende jongeren boven de 18 jaar. Bij een groot aantal is meervoudige problematiek geconstateerd, onder andere in het 'Communities that Care'-onderzoek van onderzoeksbureau DSP-groep¹. Hieruit kwam naar voren dat drugsgebruik, moeilijkheden op school, taalachterstand, schooluitval en geldproblemen vaak voorkomen bij deze jongeren.

In het algemeen blijken agressieve jongeren vaker gebrekkige sociale vaardigheden te hebben en minder goed in staat te zijn zich in te leven in anderen. In verschillende situaties (club, sport, school) zijn ze impopulair bij leeftijdsgenoten of worden ze zelfs gemeden. Aan de andere kan verwerft iemand met agressie, intimidatie en stoer gedrag soms juist een sterke positie in een groep.

Jongeren die thuis of op school geen hechte basis vinden, zoeken hun identiteit binnen de straatcultuur. Of cultuurverschillen hierbij een rol spelen, is niet duidelijk. De scheidslijn tussen wel of geen straatcultuur lijkt niet te lopen tussen allochtoon of autochtoon, maar eerder tussen 'uitvallers' en 'meekomers'. Uitvallers zoeken in een alternatief circuit aanzien en waardering. Wij denken daarom dat in de aanpak het onderscheid tussen 'uitvallers' versus 'meekomers' is te verkiezen boven dat tussen autochtoon versus allochtoon.

Straat- en schoolcultuur sluiten niet aan

Er zijn grote verschillen tussen straat- en schoolcultuur (en later de arbeidsmarkt.) Op straat draait het om (het opeisen van) respect en pronken. De straat is antiautoritair, soms gewelddadig en vaak vrouwonvriendelijk. Met het lezen van een boek dwing je er geen respect af, terwijl op school lezen en leren juist belangrijk zijn.

¹ Risico- en criminele jongeren in Haarlem, DSP groep, Amsterdam 2010

Dit verschil tussen straat- en schoolcultuur speelt vooral op het (v)mbo. Het nieuwe leren, waarin jongeren zelfstandig moeten werken, bemoeilijkt de aansluiting met jongeren die in een straatcultuur leven. Een jongere met (hoogopgeleide) betrokken ouders kan de vrijheid wellicht aan, maar hoe motiveer je iemand die leeft volgens de codes van de straat om zelf te studeren in de mediatheek?

Jongerenwerk

De samenleving is gebaat bij de socialisering van jongeren. Jongerenwerk is één van de socialisatiemechanismen die jongeren kan helpen zich te voegen naar leidende maatschappelijke normen en waarden. In nota's over jeugdbeleid heet dat meestal 'gericht op talentontwikkeling en het voorkomen van overlast'.

Iedere samenleving kent talrijke socialisatiemechanismen om jongeren in het gareel te krijgen: opvoeding, onderwijs, vereniging, werk, participatie, inspraak, actiegroep, hobbyclub, religieuze instelling, gezinsvorming, huwelijk, maar ook dienstplicht, internaat en gevangenis. Jongerenwerk is een aanvullend socialisatiemechanisme dat zich richt of, zou moeten richten, op die jongeren waarvoor andere mechanismen onvoldoende beschikbaar zijn. Ongeveer twintig procent van alle jongeren boven de 12 jaar heeft baat bij jongerenwerk. Volgens onderzoek van Jaap Noorda² zijn de leerlinggewicht-cijfers (indicatie voor het scholingsniveau van gezinnen van scholieren) goede voorspellers van jongeren die baat hebben bij jongerenwerk. Voor geheel Haarlem is dat tien procent van het totaal aantal jongeren.

Voor Schalkwijk ligt dit percentage hoger, omdat hier meer jongeren dan gemiddeld laaggeschoold zijn. Daarbij is de kans groter dat zij te maken zullen krijgen met maatschappelijke problemen. Als we voor Schalkwijk uitgaan van twintig procent jongeren die behoefte hebben aan jongerenwerk dan gaat het om 480 jongeren. Naar schatting worden 200 jongeren bereikt door het welzijnswerk en een onbekend aantal door vrijwilligersorganisaties. Als het jongerenwerk er in slaagt jongeren met een (latente) vraag naar begeleide vrijetijdsbesteding te bereiken en aan zich te binden, kunnen ernstige ontsporingen worden voorkomen. Zowel jongeren (hulp bij het creëren van toekomstkansen) én de samenleving (beter leefklimaat, minder maatschappelijke kosten) zijn daarbij gebaat. Maar ook dan gaat het (net als thuis) niet vanzelf altijd alleen maar goed.

Ontmoeting en verantwoordelijkheid

Socialisering door jongerenwerk gaat via ontmoeting, recreatie, vorming en verwijzing, en door betrokkenheid en verantwoordelijkheid van jongeren voor hun eigen honk en activiteiten. Jongerenwerk zoekt de jongeren op en helpt op een veilige plek met het organiseren van activiteiten op het gebied van recreatie, ontspanning, uitdaging en verbroedering. Jongerenwerkers signaleren problemen en leveren een bijdrage aan het voorkomen van persoonlijk leed, ontsporing, depressie, schooluitval en criminaliteit. Het omgaan met en bemiddeling bij overlast in de leefomgeving is voortdurend een punt van aandacht. De praktijk leert dat goed jongerenwerk een beter leefklimaat in de buurt oplevert. Een recent voorbeeld is het jongerenwerk in Delftwijk (Haarlem-Noord). Direct omwonenden waren eerst (zeer) kritisch maar werden positief toen bleek dat het leefklimaat sterk verbeterde door het jongerenwerk.

Groepsdynamiek

Jongerenwerk is een agogische werkvorm met veel aandacht voor groepsdynamiek en sociaal psychologische processen. De essentie van jongerenwerk is de relatie tussen de jongerenwerker en de jongeren, en de mogelijkheden een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor activiteiten te ontwikkelen. Inzicht en ervaring van de jongerenwerker in het omgaan met brandie, concurrerende groepen, processen van in- en uitsluiting enzovoorts is

---

² Jongerenwerk in Haarlem, Noorda en Co, Amsterdam 2009

essentieel. De kern van de professie is kennis van en ervaring met territoriumdrift en claimgedrag (van groepen wat betreft het honk, de leiding), plotseling oploeiende conflicten tussen (groepen) gebruikers en provocerend gedrag. Toch schiet ook het jongerenwerk soms tekort. Als jongeren hun honk gebruiken zonder toestemming van de verantwoordelijke organisatie bijvoorbeeld, zijn allerlei excessen mogelijk.

Werken met groepen gaat niet vanzelf. Iedere groep kent een eigen dynamiek, positieve kanten en risico's.

Vooraf van de buitenwereld los geraakte en gesloten groepen lopen het risico te ontsporen. Dit was bijvoorbeeld het geval in Prisma; op papier een open groep, in de praktijk een groep die door jongeren die er niet bij horen als gesloten wordt ervaren. Voor de jongeren van Prisma betekent het lidmaatschap van deze gesloten groep zelfs een extra barrière voor maatschappelijke integratie. Het jongerenwerk heeft in dit geval dus een averechts effect gehad.

4. Vijf domeinen

De beschrijving van 'de jeugd van Schalkwijk' gaat over de volgende vijf leefgebieden, of domeinen: vrije tijd, school, leefomgeving en veiligheid, gezondheid en werk. De domeinen hebben de nodige invloed op elkaar, hier komen we op terug in hoofdstuk 4, Conclusies.

4.1 Domein vrije tijd

Haarlem telt ruim 12.000 jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar. Volgens de landelijk geldende twintig procent regel hebben circa 2.400 hiervan behoefte aan jongerenwerk. Als we in Haarlem jongerenwerk willen inzetten voor jongeren die begeleide vrijetijdsbesteding het hardst nodig hebben (laaggeschoolden en jongeren die anderszins behoren tot een risicogroep) dan komen we op ongeveer tien procent in Haarlem (zie onderzoek Noorda 4). Bepaalde risicofactoren maken jongeren in Schalkwijk extra ontvankelijk voor socialisatie met behulp van jongerenwerk. In Schalkwijk wonen ruim 2.400 jongeren. Gaan we hier uit van de twintig procent regel dan komen bijna 500 jongeren in aanmerking voor jongerenwerk.

In Schalkwijk is de leefsituatie van de jeugd minder dan gemiddeld in verhouding tot landelijke cijfers. Alle deelwijken behoren tot de twintig procent slechtste wijken van Nederland wat betreft de situatie van de jeugd. Wel behoort Schalkwijk tot de betere wijken van deze twintig procent. Schalkwijk scoort lager dan gemiddeld op voortijdig schoolverlaten, jeugdwerkloosheid, jeugdcriminaliteit, psychische gezondheid en overgewicht. Opvallend is dat jongeren uit Schalkwijk relatief vaak géén lid zijn van een vereniging of club; 41% tegenover 31% van alle Haarlemse jongeren. Jongeren in Schalkwijk geven aan vaker dan gemiddeld voorzieningen te missen als hangplekken, pleintjes, skatebaan en buurthuis. Ook zijn ze minder tevreden over de aanwezige voorzieningen dan hun leeftijdgenoten in de rest van Haarlem.

Wat is er aan de hand

Volgens een aantal sociale wetenschappers biedt onze geëmancipeerde samenleving weinig ruimte voor typisch jongensgedrag. Vroeger werd druk en 'doenerig' gedrag van jongens meer gewaardeerd. Tegenwoordig wordt dit eerder als problematisch ervaren en leidt het tot afkeuring, straf en disciplinaire maatregelen. Dit kan het zelfvertrouwen aantasten. Het is maar de vraag of dit met een zinvolle, sportieve of stoere vrijetijdsbesteding volledig kan worden opgevangen.

De doelgroep van het jongerenwerk bestaat uit laaggeschoolde jongeren en jongeren die tot een risicogroep behoren. Voor Schalkwijk gaan we er vanuit dat tenminste twintig procent van de jongeren - zo'n 500 personen van 12 tot 18 jaar - behoefte heeft aan begeleide vrijetijdsbesteding (jongerenwerk). De rest vindt z'n weg naar sportverenigingen, muziekclubs, scouting en dergelijke en heeft geen of minder behoefte aan jongerenwerk.

Professionele aanbieders van jongerenwerk in Schalkwijk bereiken naar schatting 200 jongeren. Dat betekent niet dat er voor de overige 300 geen aanbod is. Diverse zelforganisaties hebben activiteiten voor jongeren uit hun eigen achterban. Zo bereikt de Stichting Samen Haarlem ruim 100 jongeren, waarvan circa de helft in de leeftijd van 12 tot 18 jaar en de rest in de leeftijd van 18 tot 27 jaar.

Schalkwijk kent een goede sportinfrastructuur: Olympia (voetbal, honk-/softbal), DIO (voetbal), HYSS(voetbal), Youngboys (voetbal), sv United/DAVO(voetbal), HC Saxenburg (hockey), HBSV Brederode (boogschieten), watersportverenigingen, scouting, zwembad Boerhaave en diverse sportscholen. Toch ligt het lidmaatschap van verenigingen hier lager dan gemiddeld. Wel zijn er diverse sportbuurtwerkactiviteiten en sportprojecten.

Jongerenwerkers bieden faciliteiten aan jongeren om zich uit te leven, hun wereld te vergroten en zelfvertrouwen te ontwikkelen. Ook bieden ze hulp bij het voorkomen en oplossen van problemen. Uit de begeleide vrijetijdsbesteding in Schalkwijk kan meer worden gehaald. Er zijn op verschillende plekken goede programma's, maar toch bereiken deze niet alle jongeren die dat nodig hebben. In geen enkele buurt is voldoende jongerenwerk. In Molenwijk is het zelfs geheel afwezig, op een enkele breedtesportactiviteit na.

Schalkwijk kent een breed scala aan aanbieders van jongerenwerk, professioneel en niet professioneel: Stichting DOCK (Europawijk en Meerwijk), Youth for Christ (Boerhaavewijk), SportSupport en een aantal vrijwilligers-/zelforganisaties zoals Stichting Samen Haarlem (Marokkaans) en MGT Jongerenvereniging (Turks).

Vanwege de sluiting van Prisma is in 2010 minder jongerenwerk in de Europawijk uitgevoerd. Wel gaan op straat diverse activiteiten door. Op het Leonardo da Vinciplein in Meerwijk zijn er activiteiten voor jongeren tot 15 jaar. In de Boerhaavewijk worden voor dezelfde leeftijdsgroep activiteiten georganiseerd door Youth for Christ. In de Spaarnehal en in Molenwijk worden sportactiviteiten georganiseerd door SportSupport. Ook gaat SportSupport samen met Youth for Christ en Stichting Samen Haarlem een buurtsportvereniging oprichten. In Boerhaavewijk is een sociëteit die al decennia lang draait voor tieners uit Schalkwijk. Hier zijn altijd voldoende vrijwilligers en bezoekers.

De bestaande vrijetijdsactiviteiten richten zich voor het grootste deel op 8 tot 15-jarigen. Voor meiden zijn er activiteiten in Meerwijk (1 x per week) en van Youth for Christ (1x per twee weken.) Naar schatting worden met het bestaande aanbod vanuit de professionele aanbieders ongeveer 200 jongeren bereikt. Hiervoor is 3 fte jongerenwerk beschikbaar, plus een aantal uren van het stedelijk jongerenwerk. Daarnaast is er aanbod van zelforganisaties, zoals Stichting Samen Haarlem en de MGT Jongerenvereniging. SportSupport is actief in de Spaarnehal achter het winkelcentrum. Hiervan maken veel voormalig Prisma-bezoekers gebruik.

Begin 2010 startte de jonge Haarlemmer Okrah Donkor het project Triple ThreaT, met hulp van stedelijke jongerenorganisatie Stichting STAD en een bijdrage uit het jongereninitiatiefonds In Haarlem kan alles. Triple ThreaT is combinatie van basketbal, dans en muziek, met elke zondagmiddag gratis basketbal- en dansworkshops vóór jongeren, georganiseerd dóór jongeren in oude gebouw van het Damiate College. In korte tijd heeft Okrah Donkor met Triple ThreaT een grote groep jongeren weten te bereiken en het jongerenaanbod in Schalkwijk een *boost* gegeven. Het project wordt nu onder de vleugels van SportSupport voortgezet.

Wat doen we eraan

- Een extern deskundige is gevraagd zich te verdiepen in de Haarlemse vrijetijdsbegeleiding. Aan de hand van statistieken en andere documentatie zijn analyses gemaakt en is het gemeentelijk jeugdbeleid kritisch bekeken. Dit heeft geleid tot het Haarlems Meerjarenplan Jongerenwerk 2011-2014². Dit zal begin 2011 in het college van B en W worden behandeld. In Schalkwijk is de omvang van de doelgroep relatief het grootst.
- In de nota Jongerenwerk Haarlem is de vrijetijdssituatie voor Haarlemse jongeren geïnventariseerd en zijn maatregelen aangekondigd om beter tegemoet te komen aan de vraag van jongeren en uit hun leefomgeving;
- In verband met het sluiten van Prisma en de toegenomen overlast in het winkelcentrum is op tijdelijke basis extra geld beschikbaar gesteld voor een activiteitenaanbod tot eind 2010. Ook zijn afspraken gemaakt met andere partijen om de overlast in het winkelcentrum aan te pakken. In de Boerhaavewijk, Meerwijk en de Europawijk zijn in de zomer extra vrijetijdsactiviteiten georganiseerd;
- Youth for Christ voert sinds 2008 jongerenwerk uit in Boerhaavewijk. In 2009 is dit aanbod uitgebreid;

---

² Jongerenwerk in Haarlem, Noorda en Co, Amsterdam 2009

- SportSupport en Stichting Samen Haarlem willen een buurtsportvereniging oprichten als laagdrempelig alternatief voor de jeugd waarvoor de drempel van een reguliere sportvereniging nog te hoog is. Deze vereniging gaat zich ook richten op sporten die nog niet of nauwelijks aanwezig zijn in Schalkwijk. Ook gaat de buurtsportvereniging zich richten op gezondheid en schooluitval;
- Eind 2010 waren er extra activiteiten voor jongeren zoals de Pannakooi (Panna is een snel en technisch voetbalspel) van Youth for Christ. Ook was er extra vrijetijdsbesteding, bemiddeling en overleg tussen jongeren en omwonenden, en extra ondersteuning bij het toeleiden en doorverwijzen van jongeren naar hulp. Ook is er een flyer uitgegeven met activiteiten;
- Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor de groep 18+.

Wat moet er nog gebeuren

- Begin 2011 moeten keuzes worden gemaakt over de inzet van het jongerenwerk, met als leidende vraag hoe we jongeren in hun vrije tijd kunnen helpen hun toekomstperspectief te vergroten;
- Het professioneel jongerenwerk in Schalkwijk bereikt nu zo'n 200 jongeren. De totale doelgroep wordt geschat op tenminste 500. Een grote groep meiden wordt bijvoorbeeld nauwelijks bereikt. Het aanbod van begeleide vrijetijdsbesteding moeten we verbeteren en brengen op plaatsen waar dat nodig is. In een ideale situatie zijn er meer jongerenwerkers én vrijwilligers, die vanuit twee goed geoutilleerde jongerencentra modern, buurtgericht jongerenwerk en activerende activiteiten uitvoeren. Jongerenwerkers moeten alle belangrijke plekken van Schalkwijk kunnen bereiken, jongerengroepen leren kennen en samen met hen activiteiten ontwikkelen op straat, en hen desgewenst doorverwijzen. De realiteit is anders en dus moeten we met de beschikbare middelen en menskracht komen tot een betere aansluiting op de talenten, wensen en behoeften van jongeren. Daarom gaan we het stedelijk jongerenwerk, stedelijke jongerenprogramma's en het stadsdeelgerichte jongerenwerk beter met elkaar verbinden. Stichting STAD en stedelijk jongerencentrum Flinty's zijn belangrijke en succesvolle uitvoerders van het jongeren-(participatie)beleid. We gaan deze organisaties vragen meer samen te werken met het jongerenwerk in Schalkwijk.
- Verenigingen hebben veel kennis en mogelijkheden voor de jeugd die beter kunnen worden benut. Professionele uitvoerders van het jongerenbeleid en de gemeente kunnen meer halen uit de samenwerking met vrijwilligersorganisaties. Dit moet gebeuren omdat het jeugd lidmaatschap van (sport)verenigingen in Schalkwijk relatief laag is. Een goede aansluiting van het jongerenwerk op het verenigingswerk kan het verschil maken. Jongerenwerk kan jongeren attenderen op de vereniging, terwijl (potentiële) uitvallers van verenigingen terecht kunnen bij jongerenwerkers. Daarom gaan wij het initiatief van een buurtsportvereniging versterken.
- We gaan meer samenwerken met bewoners, onderwijs, woningcorporaties en andere professionele organisaties om meer jongeren te bereiken en naar clubs, verenigingen, sport, cultuur, scholing en werk te leiden.
- Jeugd- en jongerenwerk gaat over de vrijetijdsbegeleiding van de leeftijdsgroep 12 tot 18 jaar. Wij gaan in 2011 werken aan een goede aansluiting met de leeftijdsgroepen onder de 12 en boven de 18 jaar. Vanuit bewoners en instanties klinkt steeds meer zorg over het gedrag op straat van kinderen vanaf acht jaar. Ook moet meer aandacht komen voor de groep boven de 18 jaar omdat deze nu onvoldoende bereikt en gemotiveerd wordt voor een vakopleiding en een baan met perspectief (zie ook 3.2 en 3.5).
- Wij gaan in 2011 de samenwerking binnen de gemeente zelf versterken. Verschillende gemeentelijke afdelingen zijn betrokken bij het jongerenwerk: Stadszaken, Veiligheid, Sociale Zaken/Werkgelegenheid en Wijkzaken. Waar de ene afdeling wijkgericht werkt, doet de andere dat meer vanuit stedelijke optiek. We gaan werken aan een samenhangend en effectief jeugd beleid voor alle leeftijdsgroepen, met een

stevige regierol voor de gemeente. Daarbij is de samenwerking met organisaties voor jongerenwerk, met vrijwilligersorganisaties, bewoners(vertegenwoordigers) en buurtgerichte ondernemers essentieel.

- Het aanbod van de organisaties in Schalkwijk moet in 2011 meer bekendheid krijgen. Er zal een folder met activiteiten worden gemaakt en meer gebruik worden gemaakt van jongerenwebsites zoals www.stad-haarlem.nl, www.flity.nl, en www.inhaarlemkanalles.nl

4.2 Domein school

Het aandeel achterstandsleerlingen (leerlingen met een achterstand in leer(taal)ontwikkeling) vertoont landelijk een constant dalende trend. In 2000 (schooljaar 1999/2000) was landelijk het percentage nog 29%, in 2008 (schooljaar 2007/2008) 15%. In Haarlem daalt het percentage ook gestaag, van 33% in 2000 tot 18% in 2008. In Schalkwijk echter ligt het percentage ver boven het landelijk en het Haarlemse gemiddelde. Zo is het in de Boerhaavewijk bijna twee keer hoger dan in de rest van Haarlem. In Schalkwijk gaan gemiddeld meer jongeren na de basisschool naar het vmbo: In het schooljaar 2005/2006 was dat 58%, tegenover 47% in de rest van Haarlem. In juni 2010 waren er in Schalkwijk 700 schoolverzuim-meldingen van jongeren van 18 tot 23 jaar. In deze leeftijdsgroep waren er 60 voortijdige schoolverlaters, en 34 in de groep van 16 en 17 jaar. Deze jongeren hebben dus geen startkwalificatie, dat wil zeggen een diploma op minimaal havo- of mbo-2-niveau.

Wat is er aan de hand

In Schalkwijk is een groep jongeren die regelmatig de school spijbelt én een groep voortijdige schoolverlaters (uitvallers). Uit landelijk onderzoek blijkt dat de oorzaken van spijbelen en schooluitval divers zijn en variëren van verkeerde schoolkeuze tot gedragsproblemen en problemen in de gezinssituatie. Het gaat om jongeren van autochtone en allochtone afkomst in de leeftijd van 12 tot 23 jaar. Zonder start- of beroepskwalificatie hebben ze grote kans werkloos te worden.

Wat doen we eraan

De huidige coalitie zet de actieve aanpak om schooluitval te bestrijden intensief voort. Het begint met een preventieve aanpak op de scholen en intensieve begeleiding door school of de gemeente.

- De scholen zetten (in overleg met de gemeente) diverse instrumenten in zoals registratie en actieve aanpak schoolverzuim om schooluitval te voorkomen. Als de jongere toch herhaaldelijk teveel verzuimt of voortijdig uitvalt, melden de scholen dat bij de gemeente. Sinds 2008 worden extra onderwijsvoorzieningen ingezet op het gebied van opvang en zorg voor overbelaste jongeren op scholen voor mbo, om schooluitval te bestrijden (VSV convenant mei 2008).
- Vanuit de gemeente neemt leerplicht / RMC (Regionaal Meld en Coördinatiepunt) in voorkomende gevallen actie vanuit het Jongerenloket, zo nodig met partners uit de hulpverlening. Deze actie is erop gericht jongeren weer naar school te krijgen of naar een leer- en werktraject te leiden. De maatregelen worden genomen in het kader van een regionale aanpak voor de bestrijding van schooluitval.

Wat moet er nog gebeuren

- Een doorlopende leerlijn (ononderbroken schoolcarrière van basisonderwijs tot minimaal vo/mbo) is voor leerlingen essentieel om een diploma te behalen. Het voorkómen van vroegtijdige schooluitval kan worden bereikt met een zorgvuldige overdracht van leerlingendossiers (de zogenoemde warme overdracht) van basisonderwijs naar vo en van vo naar mbo. Indien nodig moet worden voorzien in (huiswerk)begeleiding en mentoring. Deze aanpak bestaat al maar kan nog worden verbeterd.

- Sinds het schooljaar 2010/2011 hebben vo en mbo de zogenoemde plusvoorzieningen ingezet. Er zijn trajectgroepen voor havo en vwo, en voor het vmbo is deze in oprichting. Voor het mbo is er een extra trajectcoach, wordt het Technisch Leerwerkcentrum opgericht en zijn er extra maatwerktrajecten niveau 2³ ().
- Sinds het schooljaar 2010-2011 zijn Zorg en Advies Teams (ZAT) wettelijk verplicht op scholen. Daarbij is de deelname van alle ketenpartners essentieel voor de extra zorg voor risicojongeren.
- Een van de speerpunten bij bestrijding van voortijdige schooluitval is de samenwerking tussen (beroeps)onderwijs, werkgevers en gemeente, met aandacht voor voldoende stageplaatsen als belangrijk punt.

4.3 Domein leefomgeving en veiligheid

Landelijk is een stijging te zien in de jeugdcriminaliteit (12 tot en met 21 jarigen); van 2,8% in 2000 tot 3,5% in 2007. In 2008 was er voor het eerst een lichte daling naar 3,3%. Haarlem vertoont ook een stijging; van 3,6% in 2000 naar 4,2% in 2008. Daarbij scoort Schalkwijk hoger dan het landelijk gemiddelde (met als uitzondering Molenwijk, die daar maar net boven zit). Opmerkelijk is de daling in de Boerhaavewijk (4%) die beter scoort dan de Europawijk (ca. 5%) en Meerwijk (ca. 5%).

De politie bracht in 2008 ontwikkelingen in beeld ten aanzien van overlastgevende groepen jongeren. Volgens een wijkscan (1 oktober 2006 t/m 30 september 2008) telt Schalkwijk verschillende overlastplekken: Rudolf Steinerstraat, Meerwijk (62 meldingen); Leonardo da Vinciplein, Meerwijk (43 meldingen); Texelhof, Molenwijk (23 meldingen); Duitslandlaan, Europawijk (18 meldingen) en Wenenstraat, Europawijk (18 meldingen.) In totaal gaat het om 400 meldingen van jeugdoverlast per jaar. Schalkwijk telt volgens de politie circa twintig jongeren - met Marokkaanse (voor)ouders - die regelmatig crimineel actief zijn. In de wijk zijn jaarlijks zo'n honderd vernielingen, een verdubbeling vergeleken met 2007. Daarvan vindt 25% plaats in Engelenburg.

In Schalkwijk is een groep van 80 tot 100 Marokkaanse jongeren waarvan een aantal regelmatig crimineel actief is. Volgens de politie bestaat deze 'harde kern' uit ongeveer twintig Marokkaanse jongens tussen 16 en 25 jaar.⁴ Deze groep hebben we in beeld. Rond deze 'harde kern' zwermt nog een grote groep jongeren die zich hinderlijk en overlastgevend gedraagt.

Als de jongeren zelf gevraagd wordt of zij zich schuldig maken aan criminaliteit (strafbare feiten, wapen dragen, in aanraking met justitie) dan scoren jongeren uit Schalkwijk net iets boven het Haarlems gemiddelde.

Wat is er aan de hand

Veel Haarlemmers beschouwen overlast die wordt veroorzaakt door groepen jongeren op straat als een van de belangrijkste veiligheidsproblemen die de gemeente moet aanpakken. Jongens laten zich in de straatcultuur makkelijk verlokken tot stoerdoenerij. Ouders vinden het moeilijk een grote zoon in het gareel te houden. Overlastgevende jongeren wonen in de regel nog thuis en hebben voor zover bekend geen werk of andere bezigheden. In Schalkwijk zwerft deze groep door de buurt en kent ze een aantal min of meer vaste hangplekken. De impact op de leefomgeving verschilt per wijk.

De jongeren gedragen zich op verschillende locaties in Schalkwijk intimiderend en dreigend (pesten, uitlachen, klieren) ten opzichte van bewoners, winkelend publiek en beveiligers. Een van deze plekken is het Evert Haverkortplein in winkelcentrum Schalkwijk. De jongeren die hier rondhangen, maken lawaai, richten vernielingen

³ Zie plan van aanpak Plusvoorziening, B en W, d.d. 6 april 2010

⁴ Inventarisatie Jeugdgroepen 2009, Politie Kennemerland

aan en vervuilen de omgeving. Deze groep is grotendeels in beeld. Hun ouders krijgen een brief om te laten weten dat hun kind overlast veroorzaakt en om hen te vragen om op te treden.

Rond de Rudolf Steinerstraat hangt een groep oudere jeugd, voornamelijk afkomstig uit de flats in de straat. De groep heeft een grote impact op de buurt, omwonenden voelen zich onveilig en soms angstig. Op het Leonardo da Vinci plein veroorzaakt een groep van ongeveer twintig kinderen onder de 12 jaar overlast. Het is vooral zorgelijk dat ze moeilijk aanspreekbaar zijn op hun gedrag. In het winkelcentrum aan de Floris van Adrichemlaan veroorzaken scholieren overlast. In de Boerhaavewijk zorgt een groep jongeren voor overlast op hun vaste looproute door de wijk. Ook in Molenwijk ervaren bewoners overlast van hangjongeren, waarbij bewoners vervuiling en moeilijk aanspreekbaar zijn als grootste ergernissen ervaren.

Wat doen we eraan

- De jeugdoverlast kent een domeingerichte, groepsgerichte en individuele aanpak. In de domeingerichte aanpak wordt gekeken naar aanpassingen in de buitenruimte, zoals het snoeien van groen, het weghalen van bankjes of het aanbrengen van verlichting. Met deze aanpak moeten plekken minder aantrekkelijk worden om te hangen;
- Voor de groepsgerichte aanpak heeft Schalkwijk het Jeugd Groepen Overleg (JGO). Hierin wisselen ketenpartners (*streetcornerwork*, jongerenwerk, politie, gemeente) kennis uit en maken ze gezamenlijk een brede analyse van een groep en de problemen die deze veroorzaakt. Op basis daarvan wordt een integraal plan opgesteld, waarin staat welke instantie de probleemjongeren actief benadert en begeleidt;
- Het *bikersteam* van Handhaving Openbare Omgeving (HOO) houdt toezicht op de fiets en handhaaft op locaties waar hinderlijke en overlastgevende jeugdgroepen zijn;
- Ook is er in Haarlem een zogenoemd Jeugd Interventie Team actief. Dit is onderdeel van Stichting Streetcornerwork en bestaat uit drie veldwerkers, waarvan één in Schalkwijk, en een coördinator. Het Jeugd Interventie Team moet jongerenoverlast aanpakken en bijdragen aan het verbeteren van de maatschappelijke positie en het perspectief van de jongeren;
- Er is een Jeugdtoezichtteam dat bestaat uit risicojongeren. Dit heeft het afgelopen jaar toezicht gehouden in en om het winkelcentrum Schalkwijk, begeleid door jongerenwerk en politie. Ondernemers en beveiligers van het winkelcentrum zijn tevreden over de inzet van het team. Bovendien begrijpen politie en jongeren elkaar nu veel beter omdat ze op een positieve manier contact hebben. Het jeugdtoezichtteam zal in 2011 stadsbreed worden ingezet;
- Tenslotte is geïnvesteerd in persoonsgerichte aanpak, een vorm van individuele hulpverlening. Op 16 november 2009 is het Veiligheidshuis Kennemerland geopend, waar jongeren worden besproken die in aanraking zijn gekomen met politie en justitie. Een aantal kan niet justitieel worden vervolgd maar er moet worden voorkomen dat ze verder afglijden richting criminaliteit. In het risico-overleg, onderdeel van het Veiligheidshuis Kennemerland, kijken zorgpartners of deze jongeren een zorg- of justitieel traject ingaan. Daarnaast zijn er nog tal van nieuwe ontwikkelingen zoals de Centra voor Jeugd en Gezin, de Brede Centrale Toegang en de Verwijsindex.

Wat moet er nog gebeuren

- Overlastgevende jongeren moeten nog beter in beeld worden gebracht door een samenwerking tussen jongerenwerk, het Jeugd Interventie Team en politie. Het streven is in januari 2011 een zo compleet mogelijk beeld te hebben. In 2011 moeten zorg- of justitiële trajecten op maat worden ingezet;
- Onder regie van de gemeente wordt in 2011 de samenwerking versterkt tussen de netwerkpartners binnen het JGO, en tussen handhavers en politie;

- Er moet meer samenhang komen tussen de verschillende jeugdbeleidsterreinen om tot een effectiever jeugdbeleid te komen. Samenwerking tussen de verschillende gemeentelijke afdelingen die zich bezig houden met jeugd wordt in 2011 versterkt, onder meer door prestatieafspraken beter af te stemmen;
- Onder regie van de gemeentelijk netwerkcoördinator jeugd moet en zal komend jaar flink worden geïnvesteerd in de individuele aanpak van probleemjongeren;
- Buurtbewoners worden betrokken bij de aanpak van overlastgevende jeugdgroepen. De gemeentelijke afdeling Veiligheid onderzoekt tot uiterlijk eind maart 2011 hoe dat kan worden gerealiseerd;
- Ouders krijgen een grotere rol en verantwoordelijkheid in de aanpak van overlast. In 2011 maakt Halt Kennemerland deel uit van het Jeugdgroepen Overleg (JGO) Schalkwijk. Om ouders beter te betrekken bij hun kinderen biedt Halt Kennemerland vanaf 2011 het programma 'Ouders van tegendraadse jeugd'. Ook organiseert Halt bijeenkomsten met opvoedingsondersteunende adviezen voor ouders van jongeren die een groot risico lopen om met de politie in aanraking te komen;
- Ouders van overlastgevende jongeren krijgen vanaf januari 2011 een brief waarin staat dat hun zoon of dochter deel uitmaakt van een overlastgevende groep. Omdat in Schalkwijk relatief veel jongeren wonen met ouders die zijn geboren in het buitenland wordt de brief zo nodig vertaald in het Engels, Turks of Arabisch.

*Bronvermelding: Welzijnswerk klaar voor de toekomst 2010
Inventarisatie Jeugdgroepen 2009, Politie Kennemerland*

4.4 Domein gezondheid

In vergelijking met de rest van Haarlem komen meer jongeren in Schalkwijk uit een gezin met een laag welstandsniveau. Meer Schalkwijkse jongeren vinden hun eigen gezondheid matig of slecht. Ook op het gebied van de psychische gezondheid scoort Schalkwijk slechter dan gemiddeld. Meer jongeren geven aan een probleem te hebben dat hen dag en nacht bezighoudt. Opvallend is verder de negatieve houding ten opzichte van homoseksualiteit in verhouding tot andere wijken. Jongeren uit Schalkwijk doen iets vaker dan gemiddeld mee aan het pesten van anderen en zijn zelf iets vaker lichamelijk mishandeld. Ze ontbijten minder vaak, eten minder warme maaltijden en onvoldoende groente en fruit. Wel bewegen zij even veel als andere Haarlemse jongeren. Opvallend is dat Schalkwijkse jongeren minder roken, veel minder alcohol drinken (het allerlaagste percentage van alle Haarlemse wijken) en minder softdrugs gebruiken.

Kindermishandeling is een buitengewoon ernstig en indringend maatschappelijk probleem. Uit cijfers uit 2005 van het Integraal Toezicht Jeugdzaken (ITJ) bleek dat de helft van alle meldingen bij het Advies-en Meldpunt Kindermishandeling afkomstig was uit postcodegebied 203. (Schalkwijk). De gemeente Haarlem besloot daarom eind 2007 in Schalkwijk extra aandacht te geven aan de preventie en aanpak van kindermishandeling.

Wat is er aan de hand?

De gezondheid van de jongeren in Schalkwijk is opgenomen in de wijkanalyse van het Verwey-Jonker Instituut (bijlage). Dat concludeert op basis van het E-movo (Elektronische Monitor Voorlichting⁵) onderzoek van de GGD naar de gezondheid, welzijn en leefstijl van scholieren in de gemeenten van Kennemerland, terecht dat de ervaren lichamelijke en psychische gezondheid van jongeren in Schalkwijk iets slechter is dan gemiddeld in Haarlem. Het is echter niet zo dat de jongeren in Schalkwijk op alle onderwerpen het laagst scoren. Een aantal

⁵ Gezondheid, Welzijn en Leefstijl van scholieren in Haarlem. Hulpverleningsdienst Kennemerland en GGD, Haarlem 2007

zaken speelt in gelijke of meerdere mate in een aantal andere Haarlemse wijken. Wel scoort Schalkwijk op bijna alle vragen negatief, waar in andere wijken het vaak beperkt blijft tot een aantal negatieve scores.

Gezondheid wordt bepaald door biologische factoren, de sociale en fysieke omgeving, leefstijl, en de gezondheidszorg (inclusief preventie). Een persoon heeft maar beperkte invloed op biologische factoren, op de fysieke omgeving (bijvoorbeeld fijnstof) en op de gezondheidszorg (aanwezigheid eerstelijnsvoorzieningen). Maar iemand heeft wel invloed op zijn eigen leefstijl, die echter weer mede wordt bepaald door de sociale omgeving. Bewegen, alcohol, roken en voeding zijn leefstijlfactoren. Op drie van de vier scoort Schalkwijk gelijk (bewegen) of beter (alcohol en roken) dan het Haarlemse gemiddelde, en op voeding lager. De combinatie bewegen en voeding - grotendeels verantwoordelijk voor overgewicht - is in Schalkwijk ongunstig. Overgewicht komt veel voor: 14% van de jeugd heeft overgewicht, waarvan 3% extreem (obesitas). Deze cijfers zijn afkomstig van jeugdartsen. Kinderen zijn overigens al op jonge leeftijd te dik blijkt uit verslagen van Jeugdgezondheidszorg Kennemerland (0 tot 4 jarigen).

In het E-movo onderzoek⁶ zijn de resultaten ook uitgewerkt in verschillen per achtergrondkenmerken. Zo komt een ongunstige score op psychische gezondheid meer voor bij meisjes dan bij jongens. Vmbo-leerlingen hebben vaker psychische problemen dan havo/vwo-leerlingen, evenals jongeren uit éénoudergezinnen. Jongeren met een niet-westerse herkomst ontbijten minder vaak en gaan niet jaarlijks naar de tandarts.

Er zijn geen specifieke gegevens bekend over Schalkwijkse kinderen van 4 tot 9 jaar (de E-movo-vragenlijst is afgenomen bij leerlingen uit klassen 2 en 4 van het reguliere voortgezet onderwijs). De Jeugdgezondheidszorg Kennemerland heeft wel specifieke gegevens van 0 tot 4-jarigen uit Schalkwijk.

Kindermishandeling is een buitengewoon ernstig en indringend maatschappelijk probleem. Uit cijfers uit 2005 van het Integraal Toezicht Jeugdzaken (ITJ) blijkt dat de helft van alle meldingen in Haarlem bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling afkomstig is uit Schalkwijk.

Wat doen we eraan?

- Via de GGD krijgen we inzicht in de gezondheidssituatie van de Schalkwijkse jeugd, onder meer door analyse van diverse registraties (Jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, openbare geestelijke gezondheidszorg). Trends en risico's worden gesignaleerd en gemeld zodat tijdig actie kan worden genomen;
- Jeugdgezondheidszorg heeft met ieder kind en jongere een aantal vaste contactmomenten en is vooral gericht op preventie. De afgelopen jaren is het personeel geschoold in gespreksvaardigheden om ouders en kinderen in een één-op-één situatie te motiveren tot gezonde leefstijl en zo nodig tot het deelnemen aan een passende interventie;
- Door de inzet vanuit sport (Jeugdsportpaspoort, Sport in de Wijk) en veiligheid (voorlichting over alcohol en drugs op scholen) beogen we een positief effect op de gezondheid van de jeugd in Schalkwijk;
- Omdat de helft van de Haarlemse meldingen over kindermishandeling verwijst naar gezinnen in Schalkwijk heeft de gemeente Haarlem eind 2007 besloten extra maatregelen te nemen om dit te voorkomen. Daarbij is de Regionale Aanpak Kindermishandeling van de Veiligheidsregio Kennemerland betrokken. Woningcorporaties Elan Wonen, Pre-wonen en Ymere hebben een protocol ontwikkeld voor het signaleren en melden van kindermishandeling en huiselijk geweld. Alle in Schalkwijk werkzame huismeesters en het technisch personeel zijn getraind om volgens dit protocol te handelen;

- In de zomer van 2010 volgden circa zeventig medewerkers van het Spaarne Ziekenhuis de training Signaleren, Bespreekbaar maken en Melden van Kindermishandeling. Eind 2010 hadden in totaal 178 medewerkers de training gevolgd. In 2011 start een train-de-trainer traject zodat het ziekenhuis de trainingen zelf kan geven. Mogelijk sluit ook het Kennemer Gasthuis zich aan bij dit initiatief;
- Voorlichting aan huisartsen: Omdat het aannemelijk is dat wie goed is geïnformeerd over kindermishandeling dit ook zal melden, zijn er gevorderde plannen om huisartsen beter voor te lichten over de werkwijze van het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG). Het gaat hier om een gezamenlijk voorlichtingstraject van AMK en SHG, dat gaat plaatsvinden tijdens het reguliere spreekuur van huisartsen;
- Alle Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) ontvangen ondersteuning om specifiek aandacht te kunnen besteden aan kindermishandeling en huiselijk geweld.

Wat moet er nog gebeuren?

- Er komt een nieuwe gemeentelijke nota gezondheidsbeleid. Hierin wordt aandacht besteed aan het versterken van de preventie om gezondheidsproblemen te voorkomen en de gezondheid te verbeteren. Er komt extra aandacht voor groepen met een verhoogd risico, zoals jeugdigen met overgewicht. Omdat de aanpak hiervan een zaak is van de lange adem zoeken we naar structurele maatregelen;
- Aandachtsfunctionarissen Kindermishandeling (en Huiselijk Geweld): In 2010 is een plan gemaakt om het aantal aandachtsfunctionarissen bij instellingen die direct betrokken zijn bij ouders en kinderen uit te breiden. Deze medewerkers worden middels deskundigheidsbevordering en training voorbereid op hun taken;
- Na vaststelling begin 2011 van het Prestatieplan Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) zal de CJG-coördinator in Schalkwijk drie netwerkbijeenkomsten per jaar organiseren voor professionals, met als doel elkaar kennen en gekend worden;
- De website www.cjghaarlem.nl kan nog beter worden gebruikt voor een digitale sociale kaart. Het CJG organiseert maandelijks vraaggerichte thema-activiteiten rond opvoeden en opgroeien voor ouders en opvoeders. De doelgroep wordt actief benaderd voor deze bijeenkomsten die daarom worden gehouden op scholen, in buurthuizen en bij moedercentra.

4.5 Domein werk

Op het gebied van de werkloosheid (percentage niet werkende werkzoekenden) scoorde Schalkwijk in 2008 hoger dan landelijk gemiddeld. Alleen het werkloosheidspercentage in Molenwijk is nagenoeg gelijk aan het landelijke gemiddelde. De Europawijk scoort iets minder dan Molenwijk, maar wel beter dan Meerwijk en Boerhaavewijk. Op het gebied van jeugdwerkloosheid (niet werkende werkzoekende jongeren tussen 16 en 23 jaar) valt de Boerhaavewijk in positieve zin op. Even opvallend is de stijging in Molenwijk en Meerwijk tussen 2007 en 2008. In vergelijking met een aantal referentiewijken (1) scoren de vier wijken in Schalkwijk in 2008 niet slecht op het gebied van jeugdwerkloosheid. Drie van de vier buurten scoren echter hoger dan het landelijke (1,2%) en het Haarlemse percentage (1%).

Eind 2010 telt Schalkwijk 119 uitkeringsgerechtigde jongeren tot 27 jaar, waarvan 25 in de Europawijk, 40 in de Boerhaavewijk, 20 in Molenwijk en 34 in Meerwijk.

Wat is er aan de hand

Een deel van de Schalkwijkse jongeren heeft geen werk. Zij zijn echter niet allen in beeld bij Sociale Zaken of het Jongerenloket, en dat is een belangrijk knelpunt in het huidige beleid. Immers, als ze niet bekend zijn, is de toeleiding naar leer/werktrajecten niet mogelijk. Alle jongeren onder 27 jaar moeten volgens de Wet Investerings

Jongeren (WIJ) werken, onderwijs volgen of een leer/werktraject volgen. Alleen als dat echt niet lukt, en dat is met de huidige economische crisis vaak het geval, komt een jongere in aanmerking voor een uitkering. Scholing en werk zijn de motoren van emancipatie en ontwikkeling. Stages en of gecombineerde leer/werktrajecten bij bedrijven zijn hard nodig om werkloosheid onder jongeren te bestrijden. Bovendien is er met deze doelgroep vaak meer aan de hand dan werkloos zijn. Vaak gaat het om meerdere problemen, bijvoorbeeld op psychisch en op verslavingsgebied. Dan is ook veel meer nodig dan het aanbieden van een leer/werk traject.

Wat doen we er aan

- Voor de versterking van arbeidsdeelname wordt een doelgerichte *taskforce* arbeidsmarkt opgezet. Ook zullen de komende vier jaar vijftig participatiebanen, en jaarlijks tachtig stageplaatsen worden geworven bij de gemeente en/of gelieerde publieke dienstverleners;
- Voor de jeugd gebeurt al veel op het gebied van werk en inkomen in de combinatie Sociale Zaken en Onderwijs. In het Jongerenloket werken verschillende partijen samen: UWV, Sociale Zaken, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt / Voortijdig School Verlaten en het Nova College. In het Jongerenloket wordt ook het Actieplan Jeugdwerkloosheid uitgevoerd, zoals de Wet WIJ bij het UWV werkbedrijf. Iedere jongere die zich meldt, krijgt hulp op weg naar werk en/of scholing. Zo wordt getracht iedere jongere een diploma te laten halen of ervaring te laten opdoen via een werk- of stageplek. Als het nodig is, wordt er een inkomensvoorziening aangevraagd, maar pas nadat een werk/leeraanbod is opgesteld met de jongere;
- De regio Kennemerland kreeg de afgelopen twee jaar extra geld om de jeugdwerkloosheid aan te pakken vanuit het landelijk Actieplan Jeugd van het Ministerie van SZW. Ook voor 2011 komt er extra geld, waarmee onder andere werkcoaches worden aangetrokken om jongeren via het Jongerenloket op weg te helpen naar werk en scholing, of een combinatie daarvan. Daarnaast zijn extra (leer/werk)trajecten ingekocht bij onder andere De Schalm, Bureau Jeugdzorg en het Nova College. Ook kunnen werkgevers een plaatsingsbonus aanvragen als zij, tegen het economische tij in, jongeren in dienst nemen en opleiden. In 2011 kan er dan ook extra aandacht worden gegeven aan het op weg helpen van kwetsbare jongeren naar school en arbeidsmarkt;
- Speciaal voor kwetsbare jongeren van Marokkaanse en Turkse afkomst heeft Sociale Zaken een traject ingekocht bij In Balans. Hierin worden jongeren vanaf 16 jaar begeleid bij het vinden van een baan, opleiding of stageplaats, en geholpen met allerlei problemen. Dit traject is vooral bedoeld voor voortijdige schoolverlaters of jongeren die anderszins dreigen uit te vallen, zoals jongeren met een detentieverleden. In Balans werkt samen met hulpverlenings-, arbeid- en onderwijsinstellingen. Vanaf de start van dit project in 2008 zijn circa vijftig jongeren aangemeld. Een groot deel daarvan is door de medewerkers in de wijk geworven en een aantal is doorverwezen door het Jongerenloket. De meeste jongeren ronden het traject succesvol af;
- In het kader van het regionaal Actieplan Jeugdwerkloosheid heeft SZW de Stichting DOCK gevraagd een plan van aanpak te maken om jongeren in Schalkwijk beter te bedienen in toeleiding naar scholing, werk of een combinatie daarvan. In het eerste kwartaal van 2011 wordt hierover een besluit verwacht.

Wat moet er nog gebeuren?

- Meer aandacht besteden aan het vinden en werven van kwetsbare jongeren om hen een aanbod op maat te kunnen doen. Vaak zijn deze jongeren al wel bekend bij andere maatschappelijke partners en instellingen. We kijken nog teveel vanuit de eigen discipline naar de jongeren. Een intensievere ketenaanpak verdient aanbeveling;
- We willen meer inzicht krijgen in de duurzaamheid van onze aanpak. We mogen bijvoorbeeld niet

tevreden zijn als een jongere een traject succesvol afsluit, als we niet weten wat er daarna gebeurt. Er moet aandacht zijn voor nazorg.

- We gaan in 2011 onderzoeken of het aanbod aansluit op de vraag. Lang niet alle jongeren die zich melden bij het Jongerenloket, worden bijvoorbeeld geplaatst in een traject.
- Veel werkgevers zijn bereid jongeren een aanbod te doen, zeker als daar een kostenvergoeding voor begeleiding tegenover staat. Hiervoor is een permanente investering nodig, bijvoorbeeld in het onderhouden van een netwerk en werven van nieuwe potentiële werkgevers. Dit onderwerp wordt in 2011 opgepakt in de *taskforce* arbeidsmarkt en het Platform Arbeidsmarkt en Onderwijs.

5. Conclusies

Wanneer we de jeugd van Schalkwijk op diverse leefterreinen vergelijken met de rest van Nederland zien we dat ons meest zuidelijke stadsdeel behoort tot de twintig procent meest kwetsbare wijken. Ook ten opzichte van het Haarlems gemiddelde scoort Schalkwijk lager, evenals op het gebied van niet-jeugd gerelateerde zaken. Ter relativering moet worden gemeld dat het ook in Schalkwijk met de meeste jongeren goed gaat.

Gegeven de feiten in deze nota is het echter wel nodig Schalkwijk extra aandacht te geven; om de jongeren die nu rondhangen zonder schoolcarrière en werkperspectief te helpen hun toekomstperspectief te vergroten; om overlastgevende en hinderlijke groepen op te sporen, te contacteren en op weg te helpen naar een zinvolle dagbesteding; om de gezondheid te bevorderen en kindermishandeling te voorkomen.

Veel beleid en uitvoering is al ingezet op voorkomen en oplossen. Maar het is nodig om een extra stap te zetten, om slimmer en effectiever te werken. Daarbij is belangrijk dat de optelsom van beleidsterreinen meer is dan de afzonderlijke delen. Daarom worden acties binnen de programmagroep jeugdbeleid gecoördineerd en de resultaten gemonitord. De gemeente voert hierin de regie. Na vaststelling van deze nota zullen de voorstellen onderdeel worden van de jaarlijkse actiepunten jeugdbeleid die middels de voortgangsrapportage aan College en Raad wordt aangeboden. Onze portefeuillehouder Jeugd is voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Jeugd. Hij informeert de besturen en maakt met hen afspraken over de uitvoering.

Voorstellen

Met ingang van 2011 worden de volgende actiepunten ingevoerd:

5.1 Domein vrije tijd

Naam	Jongerenwerk onmisbare schakel
Beschrijving	Het jongerenwerk, dat op zowel professionele als vrijwillige basis kan worden uitgevoerd, beschouwen als een onmisbare schakel voor zover het niet-vrijblijvende activiteiten voor jongens én meiden organiseert en/of faciliteert. Dit wordt uitgevoerd op basis van op ontwikkeling en participatie gerichte methodiek.
Doel	Jongeren leren in de vrije tijd hun talenten benutten met het oog op een perspectiefrijke toekomst
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Grotere bekendheid met en tussen onze partners
Beschrijving	De gemeente neemt het initiatief om de bekendheid van onze partners binnen het vrije tijdsdomein te vergroten, met name van verenigingen en onderwijsinstellingen met het

	jongerenwerk (stedelijk en wijkgericht) vice versa.
Doel	Samenwerking jongerenwerkers en andere partners op het gebied van vrije tijd bevorderen
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Samenwerking en afstemming gemeente
Beschrijving	Binnen de ambtelijke structuur van het integraal jeugdbeleid gaan wij meer inzetten op de samenwerking en afstemming binnen de gemeente zelf. Dit geldt in het bijzonder voor de wijkgerichte en de beleidsbepalende onderdelen van de gemeente.
Doel	Beter resultaat halen uit beleidsinspanningen
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Versterken regie
Beschrijving	De gemeente gaat haar regiefunctie versterken met het oog op een betere samenwerking van professionals en vrijwilligers die actief zijn op het gebied van begeleide vrije tijdsbesteding. Speciale aandacht voor de aansluiting voor de leeftijdsgroepen onder de 12 en boven de 18 jaar.
Doel	Meer rendement halen uit de voorzieningen en programma's
Looptijd	2011 - 2014
Budget	Regulier

5.2 Domein school

Naam	Afspraken basis- en voortgezet onderwijs
Beschrijving	Het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs (vo en mbo) in Schalkwijk maken onderlinge afspraken om te zorgen dat hun leerlingen een goede aansluiting hebben voor wat betreft hun schoolcarrière ('warme overdracht' van leerling-gegevens). Ook ontwikkelen de scholen in het kader van passend onderwijs flexibele aansluitingsprogramma's, zodat leerlingen meer kansen krijgen om een diploma te behalen dat bij hun capaciteiten past.
Doel	Goede aansluiting primair en voortgezet onderwijs
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier (Middelen OCW ,oa passend onderwijs)

Naam	Minimaal niveau aan onderwijsvoorzieningen in Schalkwijk
Beschrijving	De diverse onderwijsvoorzieningen in Schalkwijk, van basisschool tot en met het MBO worden gehandhaafd
Doel	Schalkwijkers behouden hun voorzieningen op gebied van basis- en voortgezet onderwijs
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Beter gebruik van scholings- en begeleidingsmogelijkheden
Beschrijving	De toeleiding naar het diverse scholingsaanbod en de extra begeleiding van jongeren in de wijk versterken door een intensievere samenwerking met en tussen de ketenpartners, waaronder het jongerenwerk. Een totaaloverzicht van leer/werktrajecten en scholingsmogelijkheden is beschikbaar, onder andere via de website van het Jongerenloket.
Doel	Optimaal gebruik maken van de infrastructuur en begeleidingsmogelijkheden op gebied van scholing
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Ouders meer betrekken
Beschrijving	Ouders worden door de scholen (uitnodigen voor gesprekken, voorlichtingsbijeenkomsten), gemeente en ketenpartners, nog vaker betrokken bij de scholing van hun kinderen.
Doel	Optimale toekomstkansen voor jongeren
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Meer inzet ten opzichte van doelgroepjongeren in Schalkwijk
Beschrijving	Gemeente en schoolbesturen gaan de maatregelen ter bestrijding voortijdige schooluitval bij vo en mbo nog gericht inzetten op de doelgroepjongeren in Schalkwijk (ook op (mbo)scholen buiten Schalkwijk)
Doel	Minder voortijdig schooluitval
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Spreekuur jongerenloket in Schalkwijk
Beschrijving	Vanuit RMC/Jongerenloket worden in Schalkwijk spreekuren op locatie geboden, vervolgd met trajectbegeleiding. Het aanwezige aanbod van scholingsinstrumenten en van leer/werktrajecten wordt hierbij ingezet.
Doel	Jongerenloket dichterbij doelgroep brengen
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Meer stageplekken/leerwerkbanen in Schalkwijk
Beschrijving	Scholen en gemeente streven in overleg met werkgevers (via het platform Arbeidsmarkt en Onderwijs) naar meer stageplekken/leerwerkbanen voor jongeren op locatie in Schalkwijk.
Doel	Meer mogelijkheden voor jongeren om zich te kwalificeren voor een beroep
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

5.3 Domein leefomgeving en veiligheid

Naam	Samenwerking bij de aanpak (jeugdgroepen)overlast
Beschrijving	De gemeente blijft zich inzetten voor het terugdringen van overlast. In het kader van de aanpak jeugdgroepenoverlast zal er net als in 2010 intensief worden samengewerkt met netwerkpartners zoals politie, jongerenwerk, handhaving en het Jeugd Interventie Team.
Doel	Terugdringen overlast
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Meer partijen betrekken bij aanpak overlast
Beschrijving	Bij het terugdringen van de overlast worden extra partijen betrokken zoals Halt Kennemerland (om ouders bij de aanpak te betrekken) en het Openbaar Ministerie. Ook worden overlastveroorzakende jongeren individueel in kaart gebracht zodat een traject op maat kan worden ingezet; waar mogelijk een zorgtraject, waar nodig een justitieel traject. Ouders van overlastgevende jongeren worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid, en op de hoogte gesteld van het feit dat hun zoon/dochter deel uitmaakt van een overlastveroorzakende groep. Waar wettelijk mogelijk zal de gemeente ouders van structureel overlastgevende jongeren dwingen hun verantwoordelijkheid te nemen. Wij gaan hierover in overleg met onder andere de wooncoöperaties.
Doel	Terugdringen overlast
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Extra maatregelen bij ernstige overlast
Beschrijving	In gebieden waar ernstige overlast is, worden waar mogelijk extra maatregelen ingezet zoals een avondklok, een gebieds- of samenscholingsverbod. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het Veiligheidshuis.
Doel	Terugdringen overlast
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

5.4 Domein gezondheid

Naam	Bijgesteld gezondheidsbeleid
Beschrijving	Er komt een nieuwe nota gemeentelijk gezondheidsbeleid. Hierin wordt aandacht besteed aan het versterken van preventie om problemen met de gezondheid te voorkomen en de gezondheid te verbeteren. Vooral voor groepen met een hoog risico, zoals jeugdigen met overgewicht, komt extra aandacht. Omdat de aanpak hiervan een zaak van de lange adem is, zoeken we naar structurele maatregelen
Doel	Verbeteren gezondheid
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Meer aandacht voor kindermishandeling en huiselijk geweld
Beschrijving	Het aantal aandachtsfunctionarissen kindermishandeling en huiselijk geweld wordt uitgebreid bij instellingen die direct betrokken zijn bij ouders en kinderen. Deze functionarissen worden voorbereid op hun taken door middel van deskundigheidsbevordering en training;
Doel	Terugdringen kindermishandeling en huiselijk geweld
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Netwerkbijeenkomsten
Beschrijving	Na vaststelling van het prestatieplan CJG begin 2011 zal de CJG-coördinator in Schalkwijk jaarlijks drie netwerkbijeenkomsten organiseren voor professionals, met als doel elkaar kennen en gekend worden.
Doel	Betere samenwerking
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Centrum voor jeugd en gezin gaat naar de doelgroep toe
Beschrijving	De website www.cjghaarlem.nl kan nog beter worden gebruikt door een digitale sociale kaart op te nemen. Het CJG zal maandelijks vraaggerichte thema-activiteiten rond opvoeden en opgroeien organiseren voor ouders en opvoeders. De doelgroep wordt door het CJG actief benaderd voor deze bijeenkomsten die daarom worden gehouden op scholen, in buurthuizen en bij moedercentra.
Doel	Optimaal gebruik Centrum voor jeugd en gezin
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

5.5 Domein werk

Naam	Meer moeite doen om kwetsbare jongeren te bereiken
Beschrijving	De gemeente gaat meer aandacht besteden aan het vinden en werven van kwetsbare jongeren om hen een aanbod op maat te kunnen doen. Vaak zijn deze jongeren al wel bekend bij andere maatschappelijke partners en instellingen. Daarom vindt een intensievere ketenaanpak aanbeveling, waarin we nadrukkelijk verder gaan kijken dan de eigen discipline.
Doel	Kwetsbare jongeren een gericht scholings- en werkaanbod bieden
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Duurzame aanpak
Beschrijving	De gemeente gaat werken aan een duurzame aanpak. Er moet duidelijk worden in hoeverre onze aanpak duurzaam is. Zo zal niet alleen worden gekeken of een jongere een traject succesvol afsluit, maar ook hoe het hem/haar daarna vergaat, en of er bijvoorbeeld voldoende nazorg is
Doel	Meer duurzame aanpak
Looptijd	2011-2014

Budget	Regulier
---------------	----------

Naam	Sluit aanbod wel aan op vraag
Beschrijving	Sociale zaken en Werkgelegenheid gaat onderzoeken of het aanbod wel aansluit op de vraag. Lang niet alle jongeren die zich melden bij het Jongerenloket komen in een traject terecht.
Doel	Betere afstemming vraag en aanbod
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Naam	Gebruik maken van mogelijkheden bij ondernemers
Beschrijving	Veel werkgevers zijn bereid jongeren een aanbod te doen, zeker als daar een vergoeding voor begeleiding tegenover staat. Hiervoor is een permanente investering nodig, bijvoorbeeld in het onderhouden van een netwerk en werven van nieuwe potentiële werkgevers. Dit wordt opgepakt in de <i>taskforce</i> arbeidsmarkt en het Platform Arbeidsmarkt en Onderwijs.
Doel	Vergroten arbeidskansen jongeren
Looptijd	2011-2014
Budget	Regulier

Bronvermelding

1. Titel: WIJKANALYSE HAARLEM-SCHALKWIJK
Verkennde notitie leefsituatie jeugd
Auteur: Verweij-Jonkerinstituut, B.Tierolf, R.Gilsing
Jaartal: Juni 2010
2. Titel: GEZONDHEID, WELZIJN EN LEEFSTIJL VAN SCHOLIEREN IN HAARLEM,
Resultaten van het Emovo-onderzoek
Auteur: Hulpverleningsdienst Kennemerland / GGD, S. Robroek, R. Cluitmans
Jaartal: Februari 2007
3. Titel: KINDERMISHANDELING,
Eindpublicatie preventie en aanpak van kindermishandeling in Haarlem-Schalkwijk
Auteur: Integraal Toezicht Jeugdzaken (samenwerkingsverband van inspecties Gezondheidszorg /
Onderwijs / Jeugdzorg / Openbare orde en Veiligheid / Werk en Inkomen
Jaartal: Augustus 2008
4. Titel: JONGERENWERK IN HAARLEM
Bouwstenen meerjarenplan professioneel jongerenwerk 2010-2013
Auteur: Noorda en Co
Jaartal: December 2009
5. Titel: RISICO- EN CRIMINELE JONGEREN IN HAARLEM
Achtergronden en aanbod
Auteur: Willemijn Roorda, Lotte Loef, Jolien Terpstra , met medewerking van Bram van Dijk
DSP-groep
Jaartal: Amsterdam, April 2010

Bijlage

WIJKANALYSE HAARLEM-SCHALKWIJK

Verkennde notitie leefsituatie jeugd

Bas Tierolf
Rob Gilsing
Verwey-Jonker Instituut

1. Inleiding

De gemeente Haarlem ziet zich geconfronteerd met problemen rond jeugd en jongeren in de wijk Schalkwijk. Er is veel informatie over de wijk voorhanden. De gemeente heeft het Verwey-Jonker Instituut gevraagd om de beschikbare informatie te analyseren door deze in een vergelijkend perspectief te zetten. In deze notitie voldoen we aan dat verzoek. We geven inzicht in de leefsituatie van de jeugd in de wijk Schalkwijk en schetsen de omvang van de problematiek dienaangaande. Als vergelijkingskader hanteren we waar mogelijk steeds de overall-cijfers van de gemeente Haarlem en de cijfers van vier minder goed aangeschreven wijken in vier andere middelgrote (G27-) gemeenten in Nederland. Het gaat daarbij om wijken die, net als Schalkwijk in Haarlem, relatief slecht scoren op een aantal indicatoren voor sociale problematiek. Deze wijken zijn:

- *Kamillehof en Bakenhof* in Arnhem
- *Overdie* in Alkmaar
- *De Kooi* in Leiden
- *Heuvel* in Breda

Waar mogelijk schetsen we de ontwikkeling in de tijd op de indicatoren die we in deze notitie behandelen. Tevens vergelijken we, opnieuw waar mogelijk, de vier buurten die samen de wijk Schalkwijk vormen: Boerhaavewijk, Meerwijk, Europawijk en Molenwijk.

In deze notitie schetsen we eerst de demografische samenstelling van de wijk, in het bijzonder de etnische samenstelling. In paragraaf 3 gaan we in op de totaalscores zoals die uit het onderzoek Kinderen in tel naar voren komen. Vervolgens gaan we in paragraaf 4 in op een aantal indicatoren voor de sociaaleconomische status van de wijk, zoveel mogelijk toegespitst op jeugd: armoede, welstand en werkloosheid. In paragraaf 5 komt het aantal gevallen van kindermishandeling aan de orde. In paragraaf 6 gaan we in op de omvang van de jeugdcriminaliteit. Paragraaf 7 schetst een beeld op het gebied van onderwijs, en paragraaf 8 van de gezondheidssituatie van de jeugd. Tot slot vatten we samen en schetsen de meest opmerkelijke bevindingen.

2. Demografie: etnische samenstelling

Hoe is de wijk Schalkwijk, respectievelijk hoe zijn de vier buurten in Schalkwijk samengesteld als gekeken wordt naar de etniciteit van de inwoners? Tabel 1 laat voor het jaar 2009 het percentage allochtonen in Haarlem, de wijk Schalkwijk en de buurten binnen Schalkwijk zien. Het meest interessant is het percentage niet-westerse allochtonen, omdat er een verband wordt verondersteld tussen dit percentage en de kwetsbaarheid van de wijk/buurt.

Tabel 1 Percentage (niet-westerse) allochtonen in Schalkwijk en zijn buurten en Haarlem totaal en de vier probleemwijken in andere steden, 2009

	percentage allochtonen	percentage niet- westerse allochtonen
	%	%
Gemeente Haarlem totaal	25	14
Wijk Schalkwijk totaal	41	31
Europawijk	41	31
Boerhaavewijk	51	42
Molenwijk	29	16
Meerwijk	45	36
Kamillehof en Bakenhof (Arnhem)	41	31
Overdie (Alkmaar)	44	35
De Kooi (Leiden)	34	26
Heuvel (Breda)	28	18

In Haarlem is een kwart van de bevolking allochtoon. We zien dat in de wijk Schalkwijk veel meer allochtonen wonen dan gemiddeld in Haarlem. Het percentage niet-westerse allochtonen is in Schalkwijk meer dan twee keer zo groot als gemiddeld in de gemeente Haarlem. In de Boerhaavewijk is meer dan de helft van de bevolking allochtoon en ruim 80% van deze groep is niet-westers. Met uitzondering van de Molenwijk kennen ook de overige twee Schalkwijkse buurten een relatief hoog aandeel niet-westerse allochtonen. In de Molenwijk is het aandeel allochtonen beduidend minder dan in de andere Schalkwijkse buurten, maar nog altijd wel wat hoger dan gemiddeld in Haarlem.

In de vier vergelijkingswijken is het percentage allochtonen te vergelijken met de buurten in Schalkwijk, met uitzondering van de wijk Heuvel in Breda waar ongeveer evenveel allochtonen wonen als in Molenwijk.

Als we specifiek kijken naar de etniciteit van jongeren, dan moeten we ons beperken tot het totaal van de wijk Schalkwijk (zie tabel 2). Over de afzonderlijke buurten staan ons geen gegevens ter beschikking.

Tabel 2 Aantal en percentage (niet-westerse) allochtone jongeren in Haarlem en Schalkwijk per 1-1-2010

	Haarlem	Schalkwijk
12 t/m 19 jaar	12.197	2.703
allochtonen 12 t/m 19 jaar	3.532	1.501
percentage jonge allochtonen	29,0%	55,5%
Percentage niet-westerse allochtonen 12-19 jr.	21,0%	48,4%
Percentage Turken 12-19 jr.	7,3%	17,3%
Percentage Marokkanen 12-19 jr.	5,0%	14,1%
percentage Surinamers/Ned.Ant. 12-19 jr.	2,6%	4,6%

We zien dat onder jongeren het percentage allochtonen een stuk hoger is dan onder de gehele bevolking. In Schalkwijk is ruim 55% van de jongeren allochtoon en daarvan is bijna 90% niet-westers. Turkse en Marokkaanse jongeren vormen de grootste groepen. Bijna een op de drie 12-19-jarigen in Schalkwijk behoort tot een van deze twee etnische groepen.

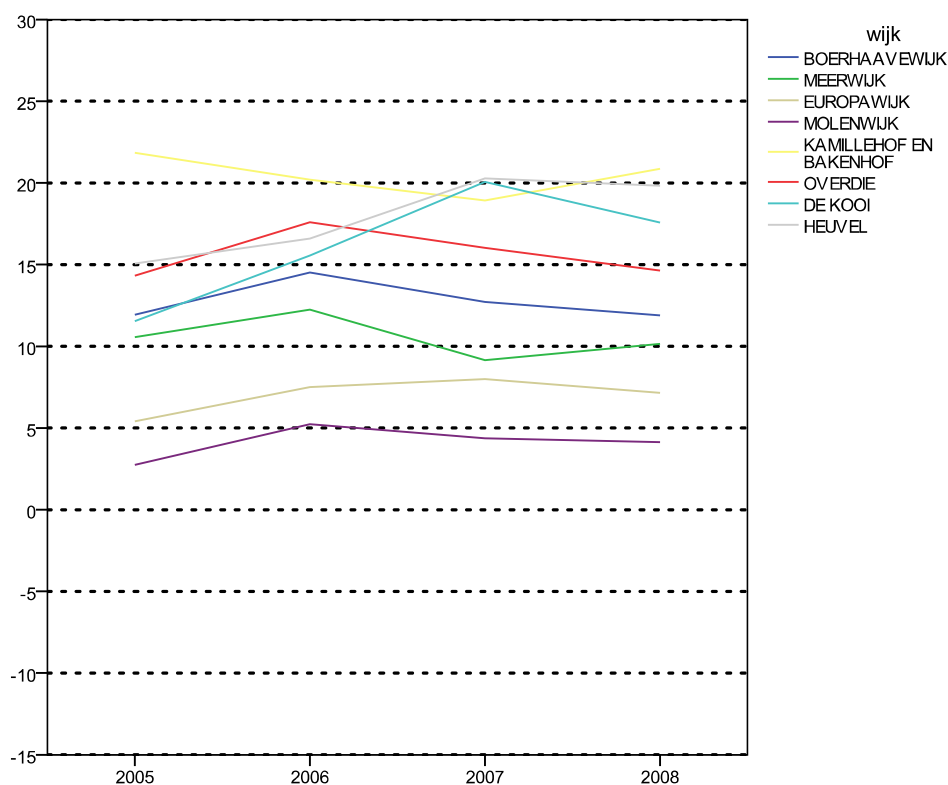
3. Overall-score leefsituatie jeugd

In deze paragraaf gaan we in op de jeugdproblematiek in de breedte. Op basis van de overall-score van Kinderen in Tel⁷ krijgen we inzicht in hoe wijken zich tot elkaar verhouden op het brede terrein van jeugdwelzijn. De overallscore is gemaakt op basis van twaalf indicatoren, waarvan we zeven op het wijkniveau gebruiken en vijf op gemeentelijk niveau. Het gaat bij de twaalf indicatoren niet alleen om indicatoren die betrekking hebben op jongeren (12+). Sommige indicatoren betreffen de leefsituatie van kinderen (12-).

De scores van alle ruim 4000 wijken in Nederland variëren tussen de -12 voor de beste wijk en +30 voor de slechtste wijk. De gemiddelde score van alle wijken ligt rond 0,4. In figuur 1 zien we de ontwikkeling van de overallscore in de periode 2005-2008 voor de vier Schalkwijkse buurten en de vier referentiebuurten in de andere gemeenten.

⁷ Het Databoek Kinderen in Tel bevat een systematische presentatie van kengetallen over het welzijn van kinderen en jongeren in alle gemeenten en provincies in Nederland. De kracht van Kinderen in Tel is dat er een concreet en vergelijkend beeld ontstaat van de leefsituatie van kinderen en jongeren. Dat gebeurt op basis van twaalf indicatoren over thema's als gezondheid, armoede of onderwijs. Kinderen in Tel baseert zich daarbij op het VN-verdrag inzake de Rechten van het Kind. Voor meer informatie, zie www.kinderenintel.nl

Figuur 1 Overallscore Kinderen in Tel in de wijken

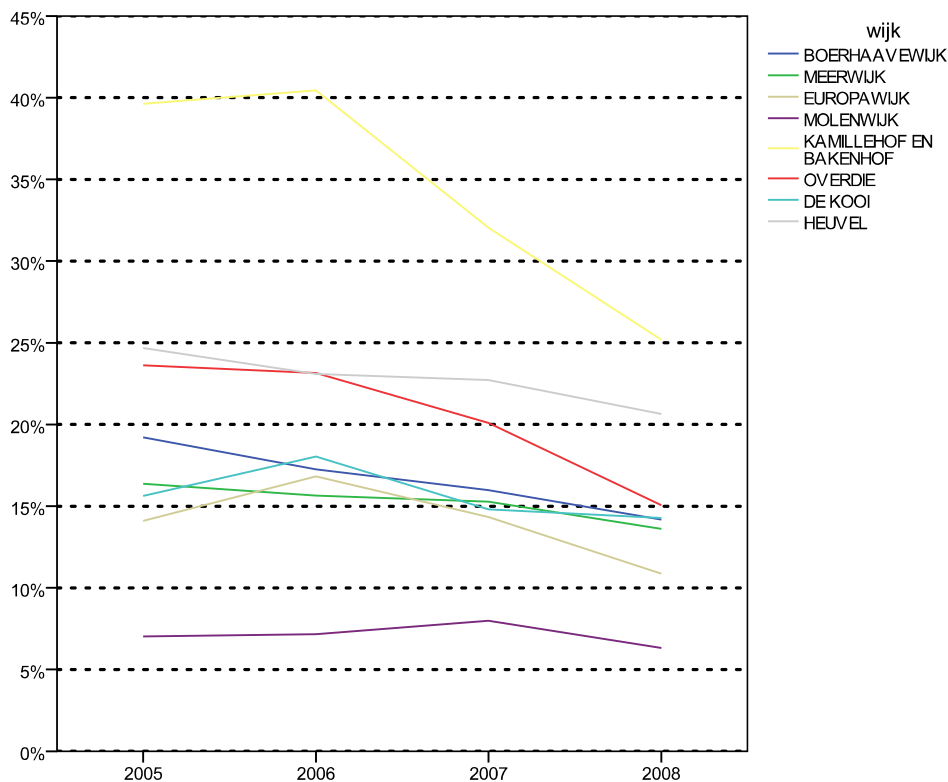
Het valt onmiddellijk op dat de vier buurten in Schalkwijk beter scoren dan de vier referentiewijken. Ook de 'slechtste' buurt in Schalkwijk scoort nog altijd beter dan de minst slechte referentiewijk. Verder zien we dat de scores redelijk constant blijven. Wel is het duidelijk dat ook de vier buurten in Schalkwijk aanzienlijk boven het landelijke gemiddelde zitten, wat dus betekent dat de leefsituatie van de jeugd er slechter is. Alleen Molenwijk zit nog enigszins in de buurt van het landelijke gemiddelde.

De acht buurten en wijken zijn ook te rangordenen. Kamillehof en Bakenhof in Arnhem scoort in 2008 op plaats 33 van slechtste wijken (1 is de slechtste wijk, 4033 de beste wijk), Heuvel in Breda plaats 49, De Kooi in Leiden plaats 79 en Overdie in Alkmaar plaats 150. De Haarlemse buurten in Schalkwijk scoren beduidend beter. De Boerhaavewijk staat op plaats 236, Meerwijk op plaats 308, Europawijk op plaats 462 en Molenwijk steekt er behoorlijk bovenuit op plaats 771. Niettemin behoren alle buurten in Schalkwijk tot de slechtste 20% van alle wijken in Nederland als het gaat om de leefsituatie van de jeugd.

4. Sociaaleconomische aspecten

In de eerste plaats kijken we naar het percentage kinderen in de wijk dat in een gezin woont dat moet rondkomen van een bijstandsuitkering. Landelijk gezien woont 5,47% van alle 0- tot 18-jarige kinderen in een gezin dat moet rondkomen van een bijstandsuitkering. In Haarlem ligt dit cijfer in 2008 iets onder het landelijke gemiddelde: 5,11%. De situatie in de wijken zien we in figuur 2.

Figuur 2 Percentage kinderen in armoede

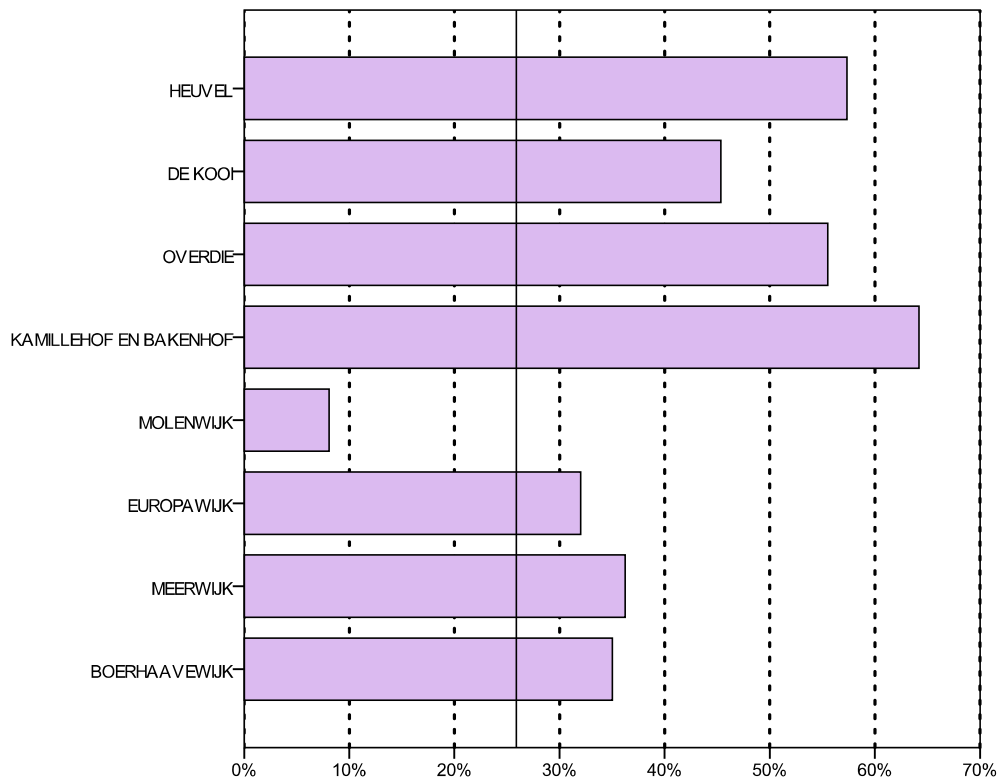
Molenwijk soort iets boven het landelijk gemiddelde. De overige buurten in Schalkwijk scoren allemaal een stuk hoger met percentages tussen de 10 en 15%. Van de referentiewijken zijn er twee die hier in de buurt zitten, twee andere zitten met percentages boven de 20% fors hoger.

In de tijd blijft de situatie in Molenwijk tamelijk stabiel, waar we in de overige buurten in Schalkwijk, een duidelijke verbetering zien. Dit geldt het sterkst voor De Boerhaavewijk. In twee van de referentiewijken zien we een nog veel scherpere afname (Kamillehof en Bakenhof (Arnhem) en Overdie (Alkmaar)).

De sociaaleconomische status van de wijken kan ook breder worden opgevat, niet specifiek in verband met jongeren. In de onderstaande figuur wordt het percentage huishoudens weergegeven dat leeft op een laag welstandsniveau⁸. Landelijk leeft 26% van de huishoudens op een laag welstandsniveau (weergegeven door de lijn in figuur 3).

⁸ Laag welstandsniveau is nog beduidend 'hoger' dan bijvoorbeeld laag inkomensniveau of de 105% of 115% van het sociaal minimum. De grens van het laag welstandsniveau ligt op een maximaal besteedbaar inkomen van het huishouden van € 22.000 per jaar.

Figuur 3 Percentage huishoudens op laag welstandsniveau

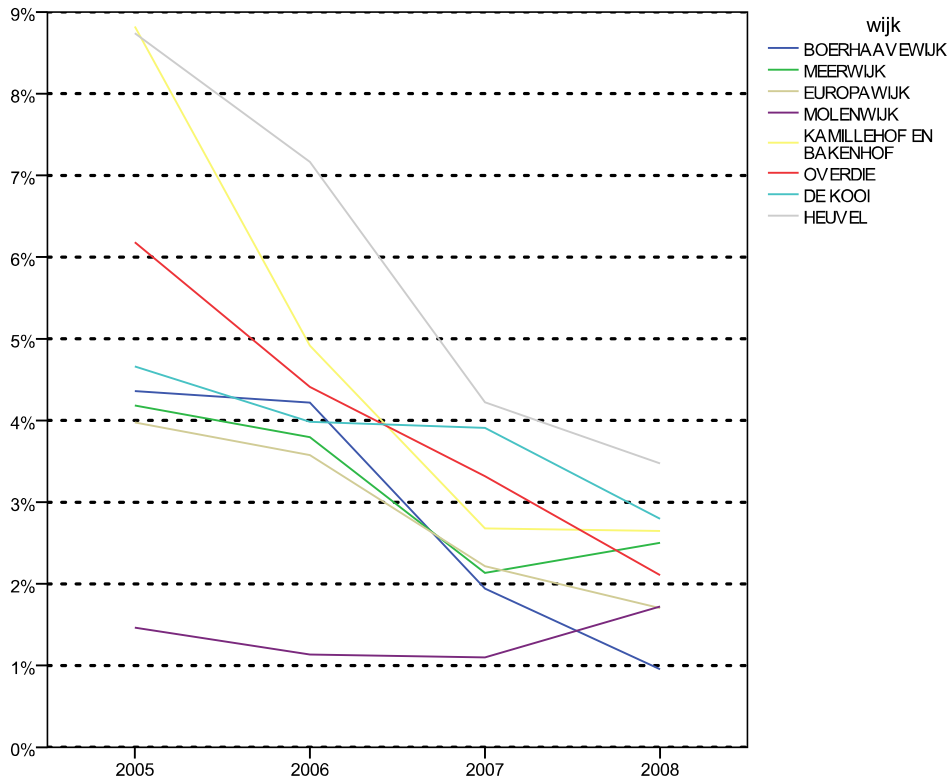

In vergelijking met de vier referentiewijken zijn er in de vier buurten in Schalkwijk relatief een stuk minder huishoudens met een laag welstandsniveau. Met uitzondering van de Molenwijk is dit aandeel ook in Schalkwijk echter zo'n 5 tot 10 procentpunten hoger dan het landelijk gemiddelde. Molenwijk scoort fors onder het landelijk gemiddelde. Dat beeld kantelt evenwel als we alleen naar de huishoudens met kinderen kijken. In dat geval scoort ook de Molenwijk slechter dan het landelijk gemiddelde.

Op het gebied van de jeugdwerkloosheid (niet werkende werkzoekende jongeren tussen 16 en 23 jaar zonder werk) valt in de eerste plaats op dat de verschillen tussen de wijken in de periode 2005-2008 behoorlijk zijn afgenomen (zie figuur 4). Dat komt vooral door de scherpe daling in drie van de vier referentiewijken. Daardoor steekt de relatief gunstige positie van de vier wijken in Schalkwijk in 2008 wat minder scherp af dan in 2005. Opvallend is de scherpe daling in de Boerhaavewijk, waardoor die in 2008 het laagste percentage jeugdwerkloosheid kent. Even opvallend is de stijging in het percentage in de Molenwijk en de Meerwijk tussen 2007 en 2008. Deze stijging staat in schril contrast tot de ontwikkeling in de overige wijken. In vergelijking met de andere buurten staan de vier buurten in Schalkwijk er in 2008 op het punt van jeugdwerkloosheid zeker niet slecht voor, maar in landelijk en Haarlems perspectief ligt dit anders. Drie van de vier buurten scoren boven het landelijke percentage van 1,2% en het Haarlems percentage van 1%. De scherpe daling in de Boerhaavewijk heeft ervoor gezorgd dat deze buurt de uitzondering is: deze scoort op het gebied van jeugdwerkloosheid het beste van de vier Haarlemse buurten; gelijk aan het Haarlemse stedelijke percentage en zelfs beter dan het landelijk gemiddelde.

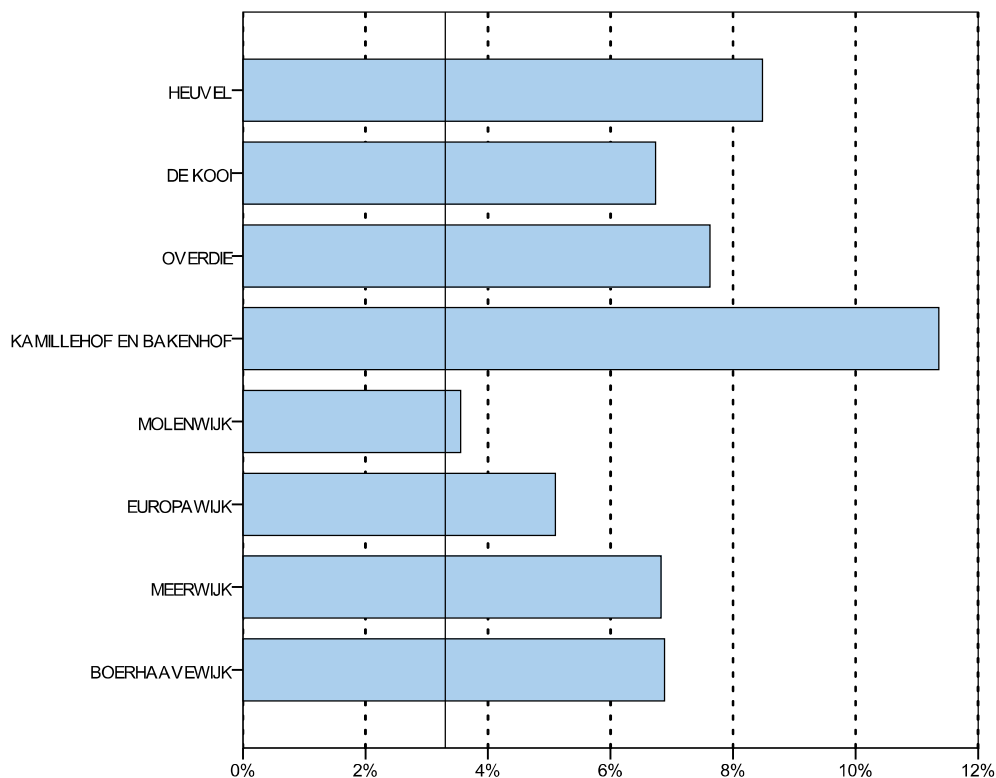

Figuur 4 Percentage werkloze jongeren in wijken

Ook op het gebied van werkloosheid kunnen we verder kijken dan alleen het jeugdwerkloosheidscijfer. In figuur 4 zien we het totale werkloosheidscijfer (percentage niet werkende werkzoekenden). Hier zien we dat alle wijken weer slechter scoren dan het landelijk gemiddelde in 2008 (3,3%), ook de Boerhaavewijk die het op het punt van de jeugdwerkloosheid juist relatief goed doet. Op dit punt is het weer de Molenwijk die er in positief opzicht uitspringt met een werkloosheidspercentage dat nagenoeg gelijk is aan het landelijke gemiddelde. De Europawijk scoort iets minder, maar wel beter dan de Meerwijk en de Boerhaavewijk. Niettemin steken ook deze laatste twee wijken op het gebied van werkloosheid gunstig af bij drie van de vier referentiewijken.

Figuur 5 Percentage werklozen in totale bevolking per wijk

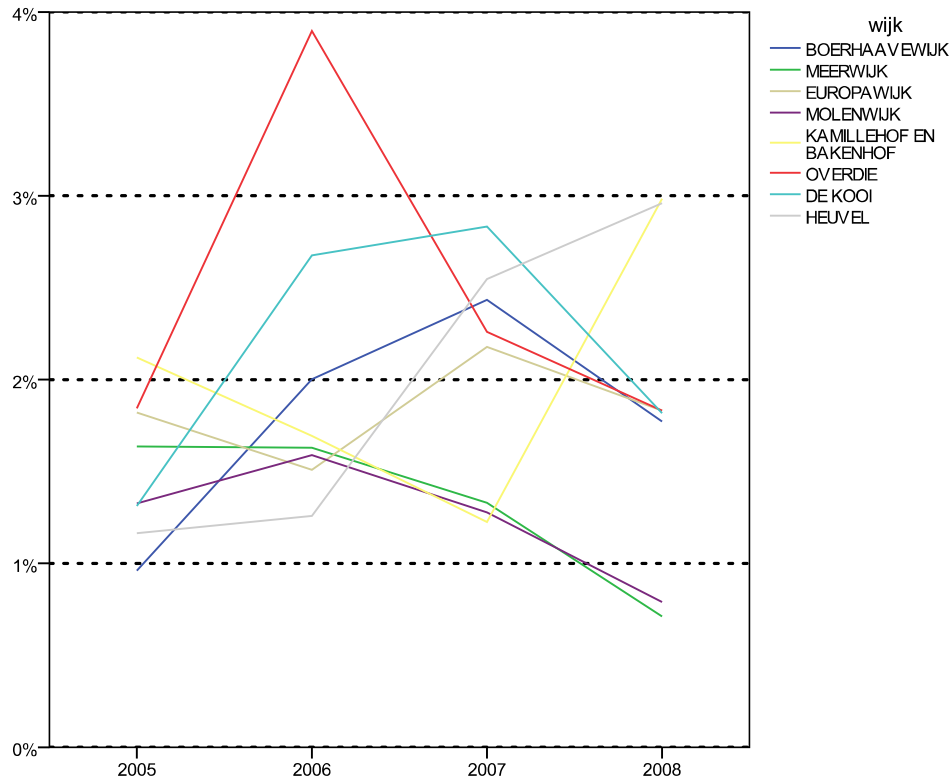

5. Kindermishandeling

Ten aanzien van kindermishandeling gebruiken we de indicator 'percentage kinderen van 0-18 jaar waarover in het betreffende jaar een melding ten aanzien van kindermishandeling is gedaan'. In figuur 5 wordt dit percentage weergegeven voor de periode 2005-2008.

Het landelijk percentage bedroeg in 2008 0,7% en het Haarlemse percentage bedroeg 0,75%. In dat jaar kennen de Boerhaavewijk en de Europawijk percentages die ruim twee keer hoger zijn. Dat beeld zien we ook in twee van de vier referentiewijken. De twee andere referentiewijken hebben een meldingspercentage dat fors hoger ligt, zo'n vier keer het landelijke cijfer. De Molenwijk en de Meerwijk scoren net iets hoger dan het landelijke en Haarlemse gemiddelde. Deze twee buurten laten ook een dalende trend zien, terwijl het meldingspercentage in de Boerhaavewijk is toegenomen (in ieder geval tot 2007) en in de Europawijk (met schommelingen) in grote lijnen stabiel is gebleven.

Figuur 6 Percentage gemelde mishandelde kinderen per wijk

6. Jeugdcriminaliteit

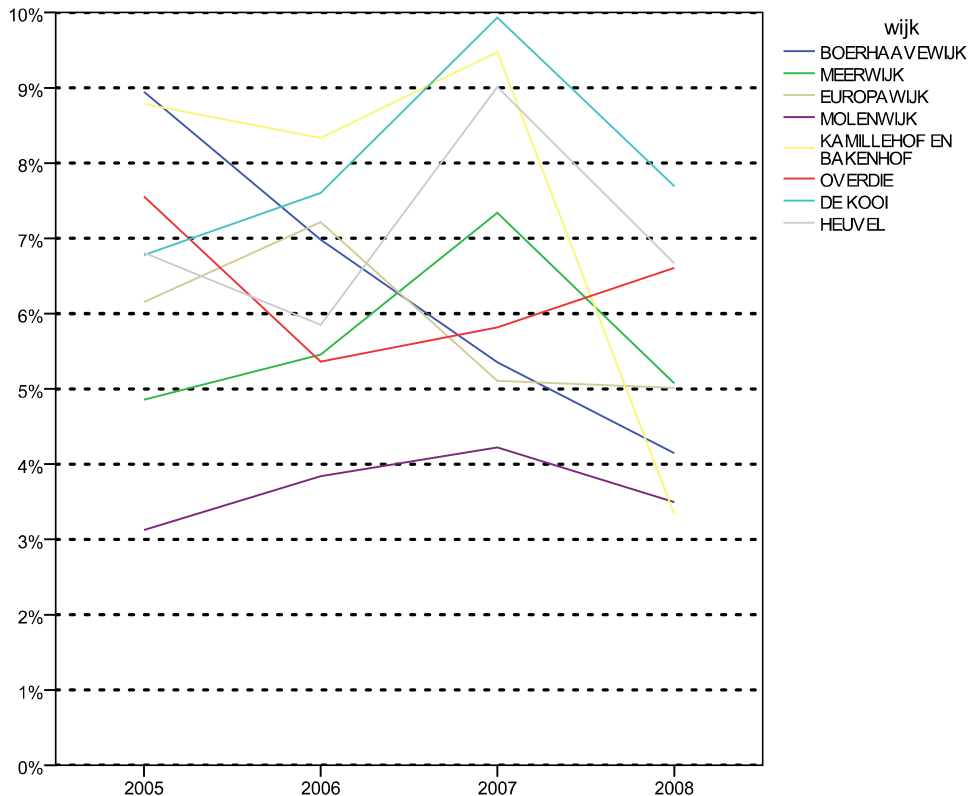
Een belangrijk onderwerp in verband met jeugdproblematiek is natuurlijk de jeugdcriminaliteit. Voor de cijfermatige vergelijking gebruiken we weer de gegevens van Kinderen in Tel, het betreft hier criminaliteit van 12 tot en met 21 jarigen (door het OM of de Rechtbank afgedane zaken waarbij verdachten in de leeftijd van 12 tot en met 21 jaar betrokken waren, het genoemde jaar betreft het pleegjaar van het delict).

Landelijk zien we een geleidelijke stijging van 2000 tot 2007 van 2,8% naar 3,5% en in 2008 voor het eerst een licht daling naar 3,3%. In Haarlem zien we een geleidelijke stijging van 3,6% in 2000 naar 4,2% in 2008.

Figuur 7 laat zien dat de buurten in Schalkwijk en de referentiewijken allemaal hoger scoren dan het landelijk gemiddelde, alhoewel de Molenwijk daar maar iets boven zit. Tegelijkertijd zien we ook hier dat de buurten in Schalkwijk een aanzienlijk lager percentage jeugdcriminelen hebben dan drie van de vier referentiewijken. Opmerkelijk is de sterke daling die de Boerhaavewijk kende; deze scoort op dit punt in 2008 met 4% beter dan de Europawijk (ca. 5%), die een wat minder scherpe daling kende, en de Meerwijk (ca. 5%), waar het percentage aanvankelijk steeg maar in 2008 weer ongeveer op het niveau van 2005 zat.

Opvallend in deze figuur is verder de sterke afname in jeugdcriminaliteit in de Arnhemse wijk Kamillehof en Bakenhof tussen 2007 en 2008: van meer dan 9% naar ca. 3,5%. Daarmee komt het in de buurt van het landelijk gemiddelde en op het niveau van de Molenwijk. De vraag is dan natuurlijk of, en zo ja, van welke inspanningen die daling het gevolg is.

Figuur 7 Percentage criminele jongeren per wijk

Ten aanzien van de criminaliteit zijn in Haarlem verscheidene andere rapporten verschenen. Hieronder rapporteren wij daaruit de meest relevante onderdelen voor Schalkwijk. Waar mogelijk maken we onderscheid naar de buurten in Schalkwijk, maar de rapporten staan dit niet op alle punten toe.

In november/december 2008 is voor het eerst de wijkscan in Spaarne-Oost uitgevoerd. Met deze wijkscan wil Politie Kennemerland de ontwikkelingen rond criminaliteit en (on)veiligheid binnen Spaarne-Oost in beeld brengen. De cijfers die in de wijkscan worden behandeld hebben betrekking op de periode van 1 oktober 2006 tot en met 30 september 2008.

Op basis van de wijkscan zijn in Schalkwijk meerdere overlastplekken aan te wijzen die met elkaar goed zijn voor bijna 400 meldingen van jeugdoverlast op jaarbasis. Een aantal plekken steekt er met kop en schouders bovenuit. Het gaat om:

- Rudolf Steinerstraat (Meerwijk) 62 meldingen
- Leonardo da Vinciplein (Meerwijk) 43 meldingen
- Texelhof (Molenwijk) 23 meldingen
- Duitslandlaan (Europawijk) 18 meldingen
- Wenenstraat (Europawijk) 18 meldingen

In de Rudolf Steinerstraat hangt de oudere jeugd van Schalkwijk en die zorgt voor veel overlast. De jongeren 'hangen' daar op verschillende tijdstippen ('s middags, 's avonds en 's nachts) en vormen een serieus probleem. De mentorspecialist Jeugd van de politie heeft de volgende kenmerken van deze groep in beeld gebracht: ongeveer 25 personen die afkomstig zijn uit de flats; ouder dan 18 jaar; de groep bevat een kleine harde kern. De Rudolf Steinerstraat is een centraal punt in Schalkwijk waar iedereen zich verzamelt. In deze groep leer je hoe je moet 'hangen', mensen kunt vervelen en hoe je criminaliteit moet plegen (bijvoorbeeld inbraken).

In het winkelcentrum Floris van Adrichemlaan (Boerhaavewijk) wordt overlast veroorzaakt door leerlingen van de school en door jongeren die in de wijk wonen. De ouders van de jongeren die in de wijk wonen, zijn aangeschreven met de mededeling dat hun kind overlast veroorzaakt. Hen wordt verzocht passende maatregelen te nemen. Daarnaast organiseert Stichting Sport Support verschillende activiteiten voor de jongeren zoals sporten en toneelspelen, maar dit loopt niet goed volgens de auteurs van de wijkscan.

In de Boerhaavewijk is er structurele overlast door de vaste looproute van een groep jeugdigen: van de halte van de ZuidTangent bij de Edward Jennerstraat naar het winkelcentrum op het Evert Haverkortplein.

Schalkwijk kampt volgens de meest recente telling (eind 2008) tenminste honderd vernielingen op jaarbasis. Dat is meer dan een verdubbeling vergeleken met 2007. De vernielingen kunnen vooral worden gecategoriseerd in de categorieën autovernielingen en overige vernieling/zaakbeschadiging. Engelenburg is de locatie met het hoogste

aantal vernielingen en verantwoordelijk voor meer dan een kwart van het totale aantal. Hangjeugd in die straat is hier volgens de gebiedsagent vooral verantwoordelijk voor.

Op basis van een tweetal publicaties kunnen we een beeld schetsen van de situatie met betrekking tot problematische jeugdgroepen. Het gaat om 'Inventarisatie jeugdgroepen 2009' en 'Problematische jeugdgroepen in Nederland'. Op basis van de laatste publicatie kunnen we vaststellen dat de problemen met jeugdgroepen in de politieregio Kennemerland in vergelijking met alle andere politieregio's in Nederland beperkt zijn.

In de ordening van problematische jeugdgroepen worden de hinderlijke jeugdgroepen als minst problematisch genoemd, gevolgd door respectievelijk overlastgevende groepen en criminele groepen. De verschillende typen groepen kunnen ook nog een straatbende of jeugdbende (ernstigste groep) vormen. Volgens de 'Inventarisatie jeugdgroepen 2009' zijn er in Schalkwijk 3 jeugdgroepen actief, 2 'hinderlijke' en 1 'overlastgevende'. Één van de hinderlijke groepen in Schalkwijk komt niet uit Schalkwijk maar uit Parkwijk, maar is dus actief in Schalkwijk. Deze hinderlijke groep uit Parkwijk is relatief klein (7 autochtone jongeren), allen jongens, tussen de 16 en 22 jaar met veel justitiecontacten. De overlastgevende groep (in Schalkwijk dus de 'zwaarste' groep) is afkomstig uit Meerwijk en bestaat uit ongeveer 20 Marokkaanse jongens tussen de 16 en 22 jaar oud met veel justitiecontacten. De laatste hinderlijke groep komt uit de Amsterdamse buurt en bestaat uit minder dan 20 jongens en enkele meisjes tussen 16 en 19 jaar met een redelijk aantal justitiecontacten.

De twee publicaties zijn overigens niet geheel consistent met elkaar. Volgens de 'Inventarisatie jeugdgroepen 2009' zijn de twee hinderlijke groepen beide jeugdbendes en is de overlastgevende groep uit Parkwijk een straatbende. Volgens 'Problematische jeugdgroepen in Nederland' komen er echter in heel Kennemerland geen jeugd- of straatbendes voor.

Als de jongeren zelf gevraagd wordt of zij zich schuldig maken aan criminaliteit (plegen strafbare feiten, wapen dragen, in aanraking met justitie), dan blijken jongeren uit Schalkwijk net iets boven het Haarlems gemiddelde te scoren.⁹

7. Onderwijs/opleiding

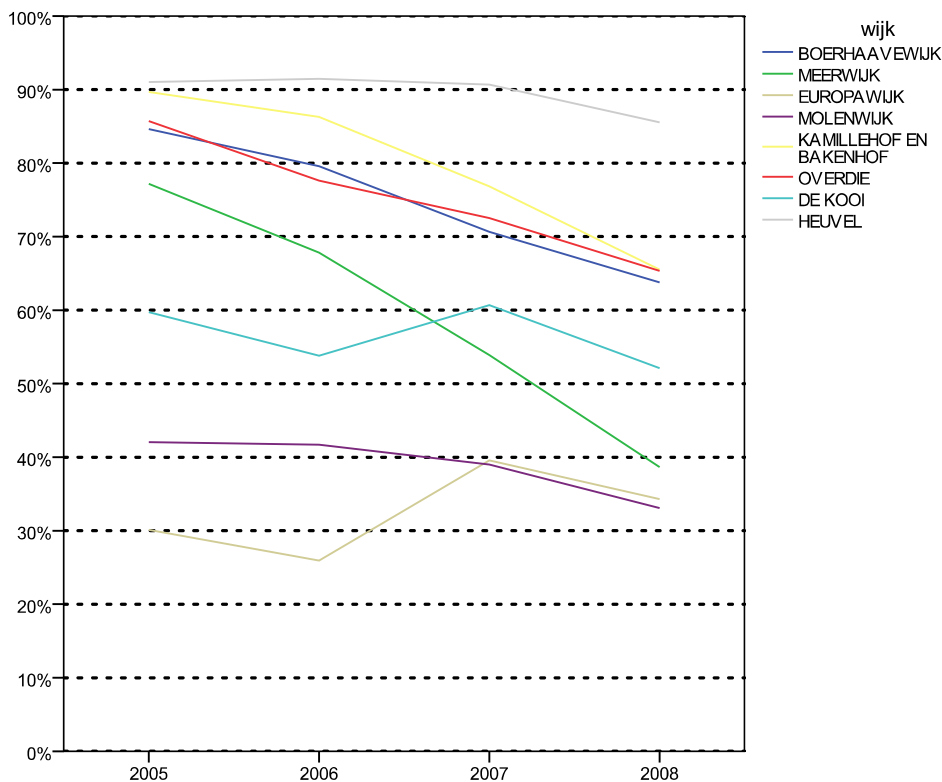
Een eerste indicator die we hier gebruiken is het aandeel achterstandsleerlingen, als indicatie voor de kwetsbaarheid van leerlingen (achterstandsleerlingen worden gedefinieerd als leerlingen in het primair onderwijs met een leerlinggewicht hoger dan 0, het gewicht is afhankelijk van het opleidingsniveau van de ouders, een leerlinggewicht hoger dan 0 duidt op een laag opleidingsniveau van de ouders). Landelijk zien we in dit cijfer een constant dalende trend. Was het percentage achterstandsleerlingen in 2000 (schooljaar 1999/2000) landelijk nog 29%, in 2008 (schooljaar 2007/2008) is dit geleidelijk maar gestaag gedaald tot 15%, dus bijna gehalveerd. In Haarlem loopt deze lijn van 33% in 2000 naar 18% in 2008.

In figuur 8 staat de ontwikkeling van het percentage achterstandsleerlingen per wijk weergegeven in de periode 2005 tot 2008. Van alle buurten in Schalkwijk liggen de percentages ver boven het landelijk en Haarlems gemiddelde, in de Boerhaavewijk nog weer eens bijna twee keer hoger dan in de overige Haarlemse buurten. Met uitzondering van de Boerhaavewijk zijn de percentages gewichtenleerlingen in de Schalkwijkse wijken wel beduidend lager dan in de overige referentiewijken.

⁹

Gegevens afkomstig uit Emovo, zie noot 4.

Figuur 8 Percentage achterstandsleerlingen per wijk

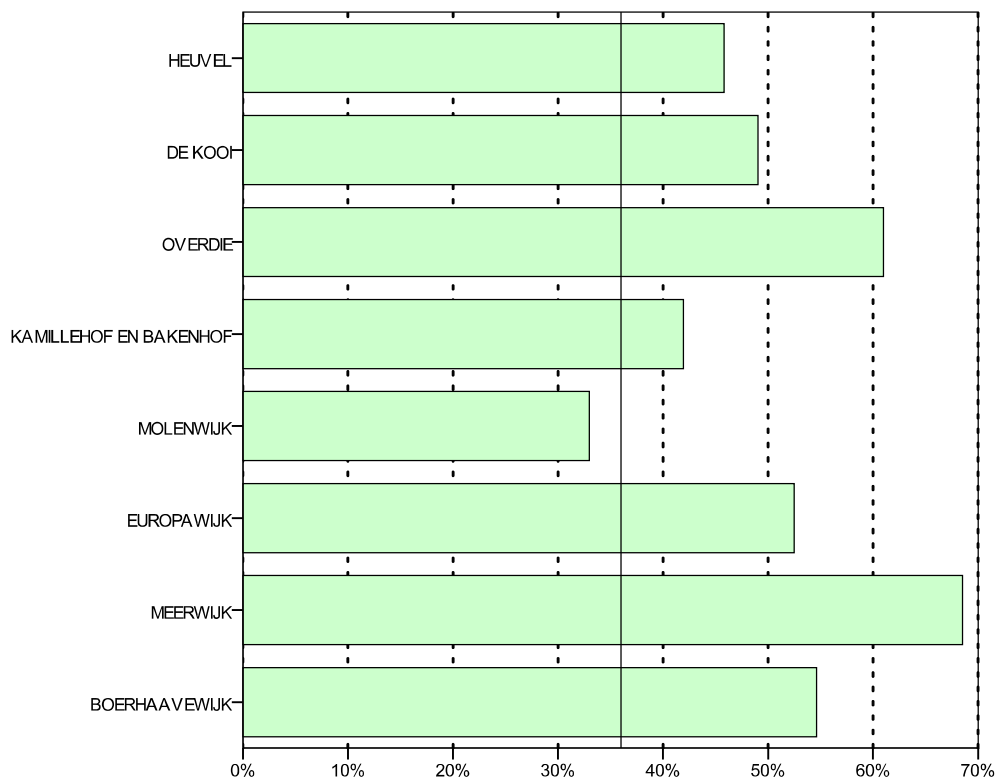

In Schalkwijk gaan meer dan gemiddeld in Haarlem jongeren na de basisschool naar het Vmbo: in het schooljaar 2005/2006 58% in Schalkwijk tegenover 47% van alle jongeren in Haarlem (cijfers Emovo 2005/2006).

Een andere indicator voor de kwetsbaarheid van de jeugd is het aandeel huishoudens met een laag opleidingsniveau (maximaal Vmbo). In Nederland ligt dit percentage in 2008 op 36% (de verticale lijn in figuur 9), in Haarlem op 28%. In figuur 9 zien we de percentages voor de probleemwijken.

We zien dat de Meerwijk hier het slechtst scoort, niet alleen in vergelijking met de andere buurten in Schalkwijk, maar ook in vergelijking met de referentiewijken. Ook in de Europawijk en de Boerhaavewijk is het percentage laag opgeleide inwoners fors hoger dan het landelijk én het Haarlems gemiddelde; hier ligt het aandeel in grote lijnen net wat hoger dan dat in de referentiewijken. De Molenwijk scoort beter dan het landelijk gemiddelde, maar blijft wel wat achter bij het Haarlems gemiddelde.

Figuur 9 Percentage huishoudens met laag opleidingsniveau

Als laatste noemen we in dit verband nog het percentage voortijdig schoolverlaters. In Nederland bedraagt dit 3,93% van alle deelnemers aan vo en mbo. In Haarlem is dit percentage 3,27%, maar in Schalkwijk ligt het met 4,39% boven het landelijk gemiddelde.

8. Gezondheid¹⁰

Van de jongeren uit Schalkwijk beoordeelt ruim 11% de eigen gezondheid als matig of slecht. Daarmee scoort Schalkwijk het slechtst van alle wijken in Haarlem (gemiddeld bijna 10%).

Ook op het gebied van de psychische gezondheid scoort Schalkwijk (samen met Oude Stad) het slechtst van alle wijken: 21% van de jongeren uit Schalkwijk heeft een lage score voor de eigen psychische gezondheid, tegenover 18% van alle jongeren uit Haarlem.

Eveneens hoog is het percentage jongeren dat aangeeft een probleem te hebben dat hen dag en nacht bezighoudt: 22% van de jongeren in Schalkwijk tegen 20% in heel Haarlem. Alleen jongeren uit Westoever Noorder Buitenspaarne scoren hierop hoger (24%).

Jongeren uit Schalkwijk doen iets vaker dan gemiddeld mee aan het pesten van anderen (16% tegenover 13% gemeentelijk), en ze zijn iets vaker dan gemiddeld lichamelijk mishandeld (7% tegenover 6% gemeentelijk).

Jongeren uit Schalkwijk eten minder vaak ontbijt dan gemiddeld in Haarlem, zij eten ook minder vaak een warme maaltijd, groente en voldoende fruit. Daarentegen bewegen ze wel evenveel als gemiddeld in Haarlem. Aan de andere kant roken jongeren uit Schalkwijk minder dan gemiddeld in Haarlem, drinken ze veel minder alcohol (laagste percentage van alle wijken) en gebruiken ze minder softdrugs.

9. Maatschappelijke participatie¹¹

Opvallend is dat jongeren uit Schalkwijk relatief vaak geen lid van een vereniging of club zijn. 41% is geen lid, tegenover 31% van alle jongeren uit Haarlem. Hiermee scoort Schalkwijk het hoogst van alle wijken.

¹⁰ Deze gegevens zijn afkomstig van de Emovo 2005/2006 (GGD Kennemerland, 2007). 2291 jongeren uit de 2^e en 4^e klas in het vo uit Haarlem hebben meegedaan aan dit onderzoek, 95% van de deze jongeren was tussen de 13 en 16 jaar, waarbij van elke leeftijdsgroep (13, 14, 15 en 16 jaar) ongeveer evenveel jongeren meededen. De resultaten zijn uitgesplitst naar wijk, dus over Schalkwijk kunnen we uitspraken doen (511 jongeren uit Schalkwijk deden mee met de Emovo). Uitspraken over de vier buurten binnen deze wijk zijn niet mogelijk.

¹¹ Gegevens eveneens afkomstig uit Emovo.

Een ander opvallend gegeven betreft de negatieve houding ten opzichte van homoseksualiteit. Hier scoren jongeren uit Schalkwijk met afstand het hoogst van alle wijken. Ruim 16% van de jongeren uit Schalkwijk geeft aan homoseksualiteit verkeerd te vinden, tegenover 9% in heel Haarlem.

Jongeren is ook gevraagd of ze iets missen in de wijk. Door de jongeren uit Schalkwijk wordt in vergelijking met de andere wijken het minst aangegeven dat ze niets missen, hetgeen betekent dat jongeren in Schalkwijk het vaakst iets missen in de wijk. Zaken die hierbij het meest genoemd worden zijn achtereenvolgens hangplekken, pleintjes, een voetbalveld en een buurthuis.

Op basis van de doelgroepenanalyse van Noorda en Co kan een inschatting gegeven worden van de vraag naar welzijnswerk in de wijken in Haarlem. Op grond van sociaaleconomische informatie wordt geconcludeerd dat de doelgroep van het welzijnswerk tussen de 9% en 22% van de Haarlemse bevolking bedraagt. Op basis van demografische en sociaaleconomische cijfers vallen bepaalde stadsdelen op door relatief hoge cijfers. Met name wordt Schalkwijk genoemd. Dit is volgens Noorda dan ook één van de gebieden waar volgens sociaaleconomische kenmerken de inzet van welzijnswerk nodig is. In combinatie met cijfers over andere sociale feiten, behoeften en problemen lijkt de inzet van het welzijnswerk verhoudingsgewijs meer nodig te zijn in het stadsdeel Schalkwijk. Buurten die in het bijzonder aandacht van welzijnswerk verdienen zijn onder andere Meerwijk en Boerhaavewijk.

10. Conclusies

Met uitzondering van de Molenwijk onderscheiden de Schalkwijkse buurten zich in Haarlem door het relatief hoge percentage niet-westerse allochtonen dat er woonachtig is. In heel Schalkwijk is bijna de helft van de 12-19-jarige jongeren van niet-westerse afkomst.

De overall-score van Kinderen in tel die een beeld schetst van de leefsituatie van de jeugd zet de toon voor veel van de andere besproken aspecten van de leefsituatie: de buurten in Schalkwijk doen het in Haarlems perspectief slechter, maar in vergelijking met vier referentiewijken in middelgrote Nederlandse gemeenten een stuk beter. Van de buurten in Schalkwijk is er een duidelijk onderscheid tussen de Molenwijk, die in het algemeen het minst problematische beeld laat zien en dicht bij het Haarlemse gemiddelde zit, en de andere drie buurten, waarvan de Boerhaavewijk er wat vaker, maar niet altijd in negatief opzicht uitspringt.

In de Boerhaavewijk, de Meerwijk en de Europawijk leeft 10-15% van de kinderen in een gezin dat moet rondkomen van een uitkering, meer dan het landelijke en Haarlemse gemiddelde. In 2008 was een bovengemiddeld aandeel van 2 tot 3% van de jongeren werkloos, waarbij dient aangetekend dat dit percentage in de periode 2005-2008 wel aanzienlijk is gedaald. Ook komen in de wijken meer meldingen van kindermishandeling voor. Op het gebied van jeugdcriminaliteit komen meer jongeren in aanraking met justitie, waarbij opvalt dat dit percentage in de Boerhaavewijk van 2007 naar 2008 fors is gedaald en op het stedelijk gemiddelde zit. Er zijn drie problematische jeugdgroepen in Schalkwijk, hetgeen in landelijk perspectief een laag aantal is. In Schalkwijk behoren relatief veel leerlingen in het basisonderwijs tot de risicogroepen, gaan relatief veel leerlingen naar het Vmbo en is het percentage voortijdig schoolverlaters licht hoger dan in de rest van Haarlem. Op een aantal gezondheidsaspecten scoren Schalkwijkse jongeren wat lager dan jongeren in de rest van Haarlem, maar de verschillen zijn niet dramatisch. Schalkwijkse jongeren lijken wat minder te participeren in het verenigingsleven en zijn vaker ontevreden over de voorzieningen in hun wijk.

De conclusie van Noorda en Co dat Schalkwijk de wijk in Haarlem is die het meeste aandacht verdient van het jongerenwerk lijkt op basis van onze analyse een juiste conclusie. Gezien de klachten van de jongeren over het voorzieningenniveau in de wijk, lijkt de sluiting van jongerencentrum Prisma in januari 2010 een probleem te zijn. Dat de situatie van de jeugd in Schalkwijk meer aandacht verdient, staat buiten kijf. Tegelijkertijd verdient de omvang van de jeugdproblematiek in Schalkwijk enige relativering als vergeleken wordt met de mindere wijken in een aantal andere middelgrote steden.